

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КРИВОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет іноземних мов
Кафедра англійської мови з методикою викладання

«Допущено до захисту»
Завідувач кафедри

(підпис) (прізвище та ініціали)
«__» _____ 2023 р.

Реєстраційний № _____
«__» _____ 2023 р.

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ І ПРОВЕДЕННЯ ОНЛАЙН УРОКІВ З
АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У СТАРШІЙ ШКОЛІ

Кваліфікаційна робота студентки
групи ЗАМм-22
ступінь вищої освіти магістр
спеціальності 014.02 Середня освіта
(Мова і література (англійська))
Бодневич Анастасії Миколаївни

Керівник: Євтушенко Наталя Іванівна,
к.пед.н., доцент кафедри англійської
мови з методикою викладання

Оцінка:

Національна шкала _____

Шкала ECTS __ Кількість балів _____

Голова ЕК _____

(підпис) (прізвище та ініціали)

Члени ЕК _____

(підпис) (прізвище та ініціали)

(підпис) (прізвище та ініціали)

(підпис) (прізвище та ініціали)

(підпис) (прізвище та ініціали)

ЗАПЕВНЕННЯ

Я, Бодневич Анастасія Миколаївна, розумію і підтримую політику Криворізького державного педагогічного університету з академічної доброчесності. Запевняю, що ця кваліфікаційна робота виконана самостійно, не містить академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації. Я не надавала і не одержувала недозволену допомогу під час підготовки цієї роботи. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають покликання на відповідне джерело. Із чинним Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату в роботах здобувачів вищої освіти Криворізького державного педагогічного університету ознайомена. Чітко усвідомлюю, що в разі виявлення у кваліфікаційній роботі порушення академічної доброчесності робота не допускається до захисту або оцінюється незадовільно.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПІДГОТОВКИ І ПРОВЕДЕННЯ ОНЛАЙН УРОКІВ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У СТАРШІЙ ШКОЛІ.....	6
1.1. Поняття і особливості онлайн уроків з англійської мови.....	6
1.2. Роль онлайн уроків з англійської мови у навчальному процесі.....	10
1.3. Переваги та особливості проведення онлайн уроків з англійської мови у старшій школі як засобу підвищення мотивації до вивчення іноземної мови.....	19
Висновки до розділу 1.....	24
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА ВИКОРИСТАННЯ ОНЛАЙН УРОКІВ З МЕТОЮ ПІДВИЩЕННЯ МОТИВАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ	25
2.1. Застосування цифрових технологій під час дистанційного навчання учнів старшої школи в освітньому процесі.....	25
2.2. Сучасні підходи до організації ефективних онлайн уроків з англійської мови у старшій школі	42
2.3. Специфіка організації дистанційних уроків англійської мови з використанням платформи YouTube.....	49
2.4. Організація, проведення та результати ефективності експериментального онлайн навчання.....	52
Висновки до розділу 2.....	63
ВИСНОВКИ.....	66
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	68

ВСТУП

Безмежний потенціал методології англійської мови дає необмежені можливості вчителям у використанні підходів у процесі викладання онлайн уроків з англійської мови задля підвищення рівня мотивації учнів. Особливо актуально це зараз в сучасному світі у воєнний час. Задля забезпечення розвитку зацікавленості учнів, розширення їх потенціалу використання мови існує багато інтерактивних завдань, презентацій, курсів, тестів тощо. Саме цьому й присвячено наше дослідження.

За думкою науковців, навчальна діяльність у старшій школі набуває специфічного змісту, який спричинений особливостями своєрідних інтересів дітей цього віку, їхньої поведінки, емоційно-вольової та мотиваційної сфер.

У старшій школі важливо втримати інтерес учнів до продовження вивчення і опанування іноземної мови, підтримати в них позитивне ставлення до предмета, вмотивувати необхідність, важливість, актуальність і значущість володіння іноземною мовою як неповторним засобом міжкультурного спілкування. Відзначимо те, що іноземна мова як предмет міжкультурної освітньої парадигми збагачує людину в багатьох сенсах, так як покращує не тільки практичний аспект навчання, який проявляється в здобутті нових знань, а й поповнює вагомий вклад у формування людини як окремої індивідуальності.

Таким чином, **актуальність** роботи полягає в тому, що на даний момент не існує загальноприйнятого визначення та точного трактування поняття «онлайн», його характеристик і відмінностей від офлайн уроків та особливостей проведення онлайн уроків.

Метою дослідження є дослідити особливості підготовки і проведення онлайн уроків з англійської мови старшокласників.

Об'єктом дослідження є навчальний процес проведення онлайн уроків у старшій школі з використанням сучасної технологічної платформи.

Предметом дослідження є особливості підготовки і проведення онлайн уроків з англійської мови у старшій школі.

Мета, об'єкт та предмет дослідження зумовили необхідність вирішення певних **завдань**:

- проаналізувати та конкретизувати існуючі визначення, класифікації онлайн уроків;
- охарактеризувати вагомість, зручність і актуальність використання інтерактивних методів під час вивчення іноземної мови;
- оцінити переваги і недоліки онлайн уроків англійської мови у старшій школі;
- визначити специфіку дистанційних уроків з використанням відеоматеріалів;
- висвітлити результати ефективності експериментального онлайн навчання.

Мета і завдання роботи визначили застосування наступних **методів дослідження**:

- критичний аналіз джерел для обґрунтування особливості підготовки і проведення онлайн уроків з англійської мови у старшій школі;
- вивчення й аналіз наукової літератури з питання, що розглядається, для вивчення наявних підходів до вирішення проблеми дослідження;
- наукове спостереження процесу підготовки і проведення онлайн уроків з англійської мови у старшій школі;
- проведення експерименту щодо особливостей дистанційного навчання з англійської мови старшокласників.

Практичне значення дослідження. Проведене дослідження може бути використано як посібник із теоретичними та практичними рекомендаціями для вчителів іноземної мови; під час підготовки до уроків зі старшокласниками у дистанційному форматі; а також при написанні статей із теми, курсових та магістерських робіт.

Результати магістерської роботи пройшли апробацію у вигляді тез на тему «Поняття і особливості дистанційного навчання» на IV Міжнародній науково-практичній конференції «Science, people and the latest technologies» (Bulgaria, Sofia, October 09-11, 2023).

Структура та обсяг. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи 71 сторінки.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПІДГОТОВКИ І ПРОВЕДЕННЯ ОНЛАЙН УРОКІВ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У СТАРШІЙ ШКОЛІ

1.1. Поняття і особливості онлайн уроків з англійської мови

Україна перебуває вже другий рік в умовах повноцінної війни. Тому гостро постало питання повністю перевести навчання в школах на дистанційне навчання. За майже три роки онлайн навчання, спочатку через пандемію Covid-19, а тепер через повномасштабну війну, вчителі та школи знайшли зручні для себе онлайн-платформи. Вони допомагають вести електронний документообіг, спілкуватися з учнями, перевіряти виконані ними завдання тощо. Слідом за цим актуальним стає використання цифрових технологій під час проведення онлайн уроків. Звернувши увагу на вимоги сучасного суспільства щодо надання освітніх послуг онлайн, система освіти має вчасно відреагувати на них, запроваджуючи нові формати забезпечення ефективної навчальної діяльності учнів.

Онлайн урок – це використання комп'ютерних технологій у реальному часі (вебінар, відеоконференція, онлайн семінар, онлайн урок, онлайн заняття тощо). Тобто, онлайн урок – це не лекція, учні мають відчувати, що вони учасники навчального процесу. Для цього на уроці постійно змінюються види діяльності: з'являється якась вправа на повторення чи тести, або ж ставляться запитання на логіку чи якесь проблемне питання, за яке діти отримують бали.

В більш загальному розумінні розглянемо визначення терміну «дистанційне навчання». Дистанційне навчання – сукупність сучасних технологій, що забезпечують доставку інформації в інтерактивному режимі за допомогою використання ІКТ (інформаційно-комунікаційних технологій) від тих, хто навчає, до тих, хто навчається. Застосовується під час підготовки як у середніх загальноосвітніх школах і ЗВО, так і в бізнес-школах. Основними принципами дистанційного навчання є інтерактивна взаємодія у процесі роботи,

надання учням можливості самостійного освоєння досліджуваного матеріалу, а також консультаційний супровід у процесі дослідницької діяльності. І найголовніше – дистанційне навчання дає змогу навчатися на відстані. Ось чому тема дистанційного навчання є такою актуальною в умовах сьогодення. Основну роль у здійсненні дистанційного навчання відіграють сучасні інформаційні технології. Для забезпечення повноцінного освітнього навчального процесу на відстані, окрім технічного обладнання, вчителю необхідно володіти низкою професійних та особистих компетентностей, які дозволять зацікавити, організувати учнів старшої школи на початковому етапі уроку з англійської мови та втримати їхню увагу аж до завершального. Організувати якісне навчання з використанням цифрових технологій, комунікувати з учнями на відстані, мотивувати їх до навчання, допомагати батькам – це ті навички, якими тепер на додаток мають володіти наші вчителі [19].

Дистанційне навчання – це насамперед навчання. Тому процес організації і теорії навчання нікуди не зникає, а просто з'являється інший спосіб зв'язку. Тобто, в дистанційному навчанні учень старшої школи має пройти шлях від сприйняття інформації до її розуміння, запам'ятовування, а потім за потреби, відтворення, використання на різних рівнях. Чимало вітчизняних і зарубіжних наукових досліджень було проведено різних аспектів дистанційного навчання, кількість яких в останні роки значною мірою підвищилась, поширеним стало поняття «дистанційне навчання (distance learning)», «дистанційна освіта (distance education)», «електронне навчання (e-learning)», «електронна освіта (e-education)», «навчання на відстані» та інші схожі поняття.

Суто теоретичним питанням дистанційної освіти та супровідним поняттям присвячено чимало праць вітчизняних науковців (А. Андрєєв, В. Биков, Н. Жевакіна, Н. Корсунська, В. Кухаренко, Є. Полат, О. Тіхомірова, А. Хуторської та ін.), а також зарубіжних (Д. Пейнтер (D. Painter), П. Валіатан (P. Valiathan), Е. Розетт (A. Rossett), Р. Воган Фразе (R. Vaughan Frazze), Р. Шанк (R. Schank) та ін.), які розробили теоретичні положення проведення дистанційного навчання.

Залежно від засобів зв'язку, можна організовувати різні типи дистанційного навчання:

- Найперше дистанційне навчання відбулося ще 1840 року – листування вчителя і учениці. Це перші листи, коли вчитель надсилав завдання, потім отримував відповіді, перевіряв роботу і оцінював, надавав зворотний зв'язок.
- Радіоуроки були популярними на початку ХХ століття.
- Телевізійні уроки від відомих педагогів-новаторів в кінці 90-х років. Зараз ми бачимо змістовні уроки Всеукраїнської школи онлайн.
- Сучасні технології, інтернет призвели до появи нових способів дистанційного навчання. Наприклад, Viber – дистанційний «супер-герой» освітньої системи всієї України. Як виявилось, що це один із найпоширеніших засобів зв'язку, який можна використовувати і для дистанційного навчання. Це не означає, що не потрібно розвиватися далі, але коли ми у стані “не загубитись”, то будь-який засіб зв'язку, який може з'єднати учня і вчителя, є ефективним [9].

Дистанційне навчання – це узагальнене поняття, яке поєднує кілька форм освіти.

- Екстернат – це дистанційна форма навчання, під час якої учень оформлений в загальноосвітній школі, але навчається вдома. На даний час існують певні групи учнів, які мають право перейти на цю форму освіти.
- Сімейна форма навчання – це дистанційна форма навчання, під час якої учень навчається вдома, але оформлений у звичайній школі. Будь-який школяр може перейти на цю форму навчання.
- Педагогічний патронаж – це дистанційна форма навчання, під час якого вчитель відвідує і навчає учня у нього вдома. Таке навчання може бути дозволене і оформлене офіційно тільки за станом здоров'я і за висновком спецкомісії.
- Заочна форма навчання передбачає періодичне відвідування учнем освітнього закладу під час сесій чи контрольних, проте таких шкіл дуже мало.

Наразі є різні соціальні умови, в яких живуть сучасні учні:

- Є учні, які існують у складних життєвих обставинах. Якщо для них організований хоч якийсь зв'язок зі школою та вчителем, то це вже дуже добре.
- Є різні технологічні моменти, які пов'язані, з тим, в яких умовах живуть діти – у багатьох просто немає інтернету.

Вчителі, в свою чергу, теж опинилися в різних умовах існування. Дуже приємно, що в багатьох вчителів знайшлась віра в себе і вони почали робити те, що мали робити, – встановлювати будь-який зв'язок зі своїми учнями, а далі вчитися, вибудовувати дистанційне навчання.

Дистанційне навчання виявило:

- Є група учнів, яким складно навчатися в таких надскладних умовах і їм необхідна підтримка.
- Потрібно посилити мотиваційні моменти особливо в учнів старшої школи.
- Уміння критично мислити, опрацьовувати будь-яку інформацію, навички саморегуляції – виявилися не просто не сформованими, деякі діти про це навіть не здогадувались.

Дистанційне навчання може бути синхронним і асинхронним. Синхронне:

- Це «прямий ефір», дитина напряду контактує через засоби зв'язку безпосередньо з учителем. Це може бути відео, аудіозв'язок, спілкування в чаті.
- Дозволяє підтримати дітей. Навіть коли вчителька надсилає смайлик, позитивні слова, то це для дітей вияв людяності. Це спричиняє розуміння учнем, що вона долучена до спільного навчального процесу.

Асинхронне:

- Потребує самостійного планування або планування за допомогою вчителя дедлайнів.
- Може відбуватися через електронне листування, телевізійні уроки, вчителі створюють блоги, презентації, сайти тощо.
- Асинхронне дистанційне навчання так само потрібне, як і синхронне, тому що є учні, які потребують більше часу на опрацювання тієї чи іншої теми.

Також є діти з різними освітніми потребами, тож таким чином забезпечується диференціація.

- Перевага асинхронного дистанційного навчанням ще в тому, що його можна планувати, виходячи з наявних умов [3].

Найкращий результат має гібридне навчання – коли ми зустрічаємось з учнями в синхронному режимі (наприклад на відеоконференції) і водночас застосовуємо асинхронне навчання. Надається одночасно підтримка учням у синхронному режимі. Не зважаючи на це, деякі речі все ж таки зручніше робити в асинхронному режимі. Також це можливість учням самостійно планувати своє навчання, виходячи з тих чи інших умов. Особливості розкладу дистанційного навчання в тому, що ми зазначаємо вид зв'язку окремого навчального предмету.

1.2 Роль онлайн уроків з англійської мови у навчальному процесі

Сьогодні англійська мова набула статусу міжнародної мови. Вона стала невід'ємною частиною сучасної культури, освіти, економіки, політики, науки, мистецтва, туризму, спорту і бізнесу. Варто відзначити, що усне і писемне спілкування англійською мовою стало реальністю і актуальною необхідністю: ми все частіше натрапляємо на телевізійне мовлення, побутові інструкції англійською мовою, а також спілкування з іноземцями, як в житті, так і по інтернету. Тому навчання англійської мови показує, що учні старшого шкільного віку характеризуються великою здатністю до сприймання та засвоєння іноземної мови, і це дозволяє їм опанувати базові джерела спілкування на новій для них мові. А вивчення англійської мови, у свою чергу, сприяє розвитку комунікативних здібностей старших школярів, що позитивно позначається на розвитку мови учнів на рідній мові, розвитку їх пізнавальних здібностей, формуванню загально-навчальних умінь школярів. Також знання мови сприяє розвитку розумового потенціалу, розширенню світогляду, професійному зростанню, повазі й визнанню серед друзів і однолітків, що дуже актуально і важливо у перехідний вік.

В Україні дедалі все більш підвищується популярність та актуальність англійської мови. Адже саме вона задає тренди у світовому просторі, так як являється основним інструментом міжнародних комунікацій у бізнесі, науці та інших важливих сферах. Тож багато українців не лише «підтягують» власний рівень знань англійської, а й прагнуть, щоб їхні діти знали її досконало. Сьогодні англійська мова набула статусу міжнародної мови [5].

Особливо актуальним це питання постає на тлі запланованої в Україні реформи, яка передбачає введення білінгвальної освіти у школах.

При цьому прогресивні батьки все частіше приглядаються до двомовного навчання для своїх учнів вже зараз. Всім відомо, що вивчення мов, а саме англійської, відкриває для дітей грандіозні кар'єрні перспективи у майбутньому.

Президент Володимир Зеленський заявив, що наша держава майбутнього потребує поширення англійської мови, щоб українські інтереси розповсюджувалися всім світом. Зокрема, він уже подав у Верховну Раду законопроект про застосування англійської, яка має стати мовою міжнародного спілкування в Україні. Цю новацію підтримали і в Міністерстві освіти України. Як зауважив очільник відомства Оксен Лісовий, англійська є мовою освіти, науки та глобального світу. Слідом у Міносвіти також озвучили ідею запровадження у школах викладання предметів двома мовами – українською та англійською. Білінгвальна (двомовна) система навчання входить до реформ, які планують втілити в Україні у майбутньому [9].

Білінгвальне навчання – це напрям освіти з викладанням предметів двома, трьома і більше мовами. Найчастіше таке навчання відбувається двома мовами. У МОН сподіваються, що з часом у старшій школі профільні предмети обов'язково викладатимуть двома мовами, адже зараз майже всі найкращі навчальні матеріали розроблені саме англійською. Проте, коли саме в Україні можуть запровадити білінгвальне навчання, поки невідомо.

Білінгвальне навчання має багато переваг, особливо у старшій школі. Зазвичай, школярі, які навчаються за такою системою, мають дуже високий рівень знань як рідної мови, так і іноземної. А це значно збільшує можливості

для самореалізації дитини у майбутньому, дозволяє вступити до найкращих вишів світу та знайти високооплачувану роботу у міжнародних компаніях.

Основна мета навчання англійської мови закладена у формуванні комунікативної компетенції, а саме, здібності та готовності здійснювати міжкультурне спілкування з носіями мови. Володіння англійською мовою підвищує рівень гуманітарної освіти учнів, розвиває їх особистість та сприяє адаптації до умов постійно мінливого полікультурного та полімовного світу. Англійська мова розширює світогляд старшого школяра, допомагає формуванню культури спілкування, підвищує загальний мовний розвиток, формує основи філологічної освіти учня. У сучасній освіті виникає потреба у створенні формату нового уроку, що відповідає вимогам суспільства. Це має бути якісний та ефективний урок, завданням якого є створення умов для формування навичок всебічного розвитку дитини. Саме вивчення англійської мови покликане сформувати особистість, здатну і бажаючу брати участь у міжкультурній комунікації. Слід додати, що сучасні технічні засоби навчання являються невід'ємними помічниками у вирішенні цих завдань. Особливе місце серед них займають аудіовізуальні засоби: кіно, ігри, відео програми, слайд-шоу, навчальне телебачення та використання ІКТ (інформаційно-комунікативні технології). Інформація захоплює всі аспекти нашого життя, включаючи систему освіти та всі її ланки. В результаті даного процесу ми можемо спостерігати зміни у формі навчання і появи нових теоретичних понять: «digital-технології», «комп'ютерне навчання», «інформаційно-комунікаційні технології».

Впровадження інформаційно-комунікативних технологій має позитивний вплив на освітній процес та зокрема на успіхи та досягнення учнів старшої школи. Зчаста ми спостерігаємо застосування активних методів навчання, що допомагають розвивати такі когнітивні здібності як: незалежність, самостійність, критичне мислення, мобільність. До найпотужнішого джерела активної діяльності учнів старших класів у процесі розвитку особистих вмінь і навичок, творчих та інтелектуальних здібностей є використання сучасних технологій.

Новітні технології – це тип інформаційно-комунікативних технологій, які існують у соборному зв'язку з комп'ютеризованим навчанням. Також слід

відзначити, що використання новітніх технологій – це не тільки впровадження технічних засобів, але й впровадження нових форм та методів навчання, сучасні шаблони в учбовому процесі. Шалений розвиток технічного явища спричинило появу чималої кількості понять і тверджень, які пов'язані з освітнім процесом, тому вивчаючи педагогіку та її методики ми часто можемо зустріти на сторінках підручника наступні терміни: «digital learning», «цифрова педагогіка», «онлайн педагогіка» (online pedagogy), «гібридна педагогіка» (hybrid pedagogy), критична цифрова педагогіка (critical digital pedagogy), «цифрові гуманітарні науки» (digital humanities) [16].

Слід зазначити, що технічний феномен продовжує модернізуватись щодня, в результаті чого ми можемо засвідчити про чисельну появу сервісів мережі Інтернет в найближчому майбутньому, які надають реальну можливість створювати освітній простір для сучасного учня, враховуючи всі його особливості, слабкі та сильні сторони у вивченні навчальної дисципліни.

Варто зазначити, що користування даними WEB сервісами вимагає чималих зусиль та часу не тільки від сучасних школярів, але й від педагогів. В результаті ми відслідковуємо зміну ролі вчителя в освітньому процесі, він може заохочувати учнів до навчання лише застосовуючи онлайн ресурси, будучи в ролі наставника, який може поділитись своїм досвідом або в ролі організатора цього процесу [2, с. 610].

Сьогодні змушує кожного з нас пристосовуватися під сучасні непрості умови життя та складнощі, ситуація в нашій країні підштовхнула стрімко розвинути та вдосконалити дистанційне навчання, змусила мільйони людей отримати неабиякий досвід у даній галузі. На даний час ми можемо вирізнити окремі платформи, які не тільки допомагають у педагогічній діяльності, а й надають будь-якій людині отримати базові знання з галузі, в якій вона зацікавлена. До такого типу платформ ми можемо віднести Udacity, Coursera, Future Learn, Edx, Alison, Simpli learn. Дані платформи дають нам змогу отримати самостійно освіту, підвищувати рівень професіоналізму, та навіть, стати спеціалістом в тій чи іншій галузі. Не зважаючи на те, що деякі науковці сприймають це питання недостатньо вивченим та проблемним, учні, студенти,

педагоги та дослідники схилиються до думки, що подібний формат опанування освіти тільки починає набирати обертів в сучасному житті, а саме в Україні, та в майбутньому взагалі стане неподільною його частиною. На думку вчених, освіта в учбових закладах буде підпорядковуватись правилам цифрової педагогіки.

Цифрова педагогіка в свою чергу характеризується застосуванням електронних засобів в учбовому процесі, головна мета якого полягає у покращенні та розвитку освітньої системи умови [Digita]. В результаті впливу інформаційних технологій на процес навчання, він в цілому змінює його формат та стиль викладання матеріалу на уроках. Науковець Дж. Стоммел в одній із своїх робіт, а саме у цифровому журналі охарактеризував цифрову педагогіку як:

- зосередження на практиці взаємодії учасників;
- позитивне відношення до різноманітностей та новий шлях комунікації, співпраці;
- застосування методів, які виходять за межі традиційної системи освіти;
- активне заохочення всіх осіб навчального процесу (студентів, педагогів), як повноцінних та рівноправних учнів.

Цифрове навчання прискорено намагається стати незамінним в нашому житті, в результаті його інтеграції у системи освіти, ми можемо відокремити етапи входження даного типу педагогіки у більшість закладів освіти, особливо на онлайн уроках англійської мови:

1. Використання гібридного формату навчання (blended learning), що являє собою об'єднання навчання з використанням цифрових технологій та звичне для нас очне навчання з педагогом.
2. Створення та поява певних онлайн курсів для учнів, щоб знайти та подолати їх труднощі у граматиці та лексиці англійської мови.
3. Створення та поява певних онлайн курсів для підвищення кваліфікації педагогів.
4. Дослідження та аналіз досвіду адаптивної форми навчання (за допомогою отриманих даних аналізуються різні елементи навчання (його зміст,

засоби та методи, освітній процес, швидкість навчання), що дає можливість створити власну та високопродуктивну учбову стратегію учня).

Відомо, що веб сервіси мають вплив на учбовий процес та активно розвивають досвід користування ІКТ, що складається з:

- готовності до застосування ключових методів, способів отримання та зберігання і обробки інформації;
- готовності використовувати технічні засоби, як засоби керування інформацією;
- навик презентувати результат своєї роботи.

Проаналізувавши особливості вивчення англійської мови технічними засобами, слід враховувати, що основною проблемою опанування англійською мовою школярами була та залишається відсутність англійськомовного простору. А саме цифрові гуманітарні науки можуть допомогти вирішити цю проблему з застосуванням технічних засобів на уроках англійської мови. Основну роль відіграє застосування інформаційно аутентичних матеріалів, що формують не тільки словниковий запас учнів, а й граматичні навички та вміння, комунікативну компетенцію та породжує зацікавленість учнів старших класів до пізнання культури народу та їх цінностей.

Впровадження технічних засобів допомагає у вирішенні таких завдань:

1. дає змогу учням ознайомитись з «мовою в живому контексті», а саме «зв'язує урок з реальним світом і показує англійську мову в дії»;
2. мультимедійні матеріали створюють іншомовне середовище, що дозволяє нам у легкий спосіб імітувати мову «native speakers» та не забувати правильну вимову. Саме візуальні матеріали дозволяють нам побачити рухи мовленнєвого апарату, тож це в свою чергу має позитивний вплив на опанування фонетичного аспекту мови;
3. удосконалює когнітивні здібності учнів (увагу, зосередженість, пам'ять), оскільки саме через органи зору і слуху учень сприймає важливу інформацію про навколишнє середовище;
4. допомагає об'єднувати різні аспекти мовленнєвої комунікації:
 - аудіювання;

- мовлення, читання;

5. заохочує прискорення освітнього процесу, оскільки інформація, наведена в візуальній формі, швидше та простіше сприймається учнями;
6. розвиває культурну проінформованість та світогляд учня старшої школи;
7. дає змогу пізнати та набути вмінь та навичок міжкультурної комунікації.

Сучасні технічні засоби дуже допомагають вирішити основну задачу вчителя, а саме вони можуть створити унікальне англomовне середовище для розвитку говоріння англійською мовою на практиці. Також це дозволяє нам обрати методи, які повноцінною мірою покращують вміння та навички, допомагають учням старших класів проявляти ініціативу та активність на онлайн уроці.

Головна мета вчителя – заохочувати пізнавальну активність школярів у процесі опанування англійської мови. Тому вчителі часто використовують різні технології на практиці, а саме вивчення інформації в співпраці, проєктна методика, застосування нових інформаційних технологій, інтернет-ресурси. За допомогою даних педагогічних технологій вчитель не лише мотивує школярів, а й створює особистісно – орієнтований підхід та диференційований освітній процес згідно з рівнем знань кожного учня та його когнітивних здібностей.

Автентичний матеріал відіграє важливу роль в освітніх технологіях, так як коректне користування комп'ютерними технологіями дозволяють об'єднувати мовленнєві та фахові вміння школярів, формують головну довготривалу мотивацію у вивченні англійської мови, тому що розвивають різні види компетенцій та розширюють комунікативне поле школярів [12].

Слід відмітити, що впровадження технічних засобів на онлайн уроках, зокрема комп'ютерів має безліч переваг:

1. обставини, які забезпечують нас комунікативними ситуаціями з реального життя (міміка, жести, мова);
2. заохочення навиків читання, що в свою чергу відіграє важливу роль у розумінні лексики;
3. ефективне покращення навиків усної мови;
4. безліч різноманітних соціально – культурних цінностей зображених в

аутентичному матеріалі;

5. чимало різноманітних розмовних випадків;

6. адаптованість застосування автентичних матеріалів [14].

Варто зазначити, що застосування різних технічних засобів в освітній процес повністю змінює формат онлайн уроку у старшій школі, надає йому зацікавленості та пробуджує зацікавленість учнів до інформації про країну, не говорячи про збільшення лексичного запасу.

Щодо інших переваг використання комп'ютерної техніки на онлайн уроках дослідники відносять можливість індивідуального навчання та покращення та вдосконалення мотивації мовленнєвої діяльності учнів старшої школи. Завдяки таким засобам на онлайн уроках з іноземної мови виникає комунікація з реальними об'єктами. В результаті виникає дійсна комунікація: учні постають не тільки слухачами, а й активними членами комунікативних ситуацій, грають ролі, намагаються вийти з проблемних ситуацій, з якими вони можуть зустрітися в реальному житті в іншій країні, не знаючи досконало мову. Таким чином, програвання схожого становища не лише вчить використовувати коректну лексику та граматику у певних ситуаціях, а й розвиває впевненість мовця та готовність до вирішення будь-якої конкретної обстановки. Використовуючи такі технології, ми можемо спостерігати розвиток двох типів мотивації, а саме самомотивації, коли учень сам намагається отримати знання з конкретного питання, та другий тип мотивації, який показує учню його навички щодо розуміння англійської мови. Саме другий тип мотивації часто стає причиною задоволення та «окриляє» учня, надаючи йому віри в себе про успішність та мотивує до подальшого вивчення мови. З цього випливають такі висновки, що онлайн уроки з англійської мови у старших класах проводяться нічим не гірше, ніж очно. Слід відмітити деякі позитивні моменти:

1. при використанні ситуацій з використанням технічних засобів ми можемо задіяти усі види навиків, а саме: аудіювання, читання, усне спілкування та письмо. Автентичні матеріали стають певними «шаблонами», за допомогою яких удосконалюється навик говоріння. Головною метою процесу стає аудіювання, як найскладніший елемент англійської мови;

2. завдяки використанню комп'ютерної техніки на онлайн уроках з англійської мови у старших класах, ми допомагаємо учням розвивати їх кругозір та лексичний мінімум. Цим самим породжуємо в учнів інтерес до історії, традицій, культури та цінностей країни мови, яку вони вивчають;

3. сучасні технології заохочують до вивчення англійської мови. В процесі вивчення мови в учнів з'являються навички та вміння, які допомагають розуміти іноземну мову. Це в свою чергу пробуджує сили та бажання до освоєння та вдосконалення нового матеріалу [1, с. 28].

Варто пам'ятати, що всі діти по-різному сприймають той чи інший матеріал, який необхідно опрацювати. Виникає у деяких вчителів хибна думка, що якщо учень старшої школи переглянув заданий відео урок з англійської мови, то він відразу все зрозумів, усвідомив і зможе виконати домашнє завдання. Проте деякі діти можуть і сорок разів подивитися, але не зрозуміти, що відбувається. Тому, необхідно звертати особливу увагу на зворотний зв'язок, який має обов'язково бути.

Звернемо увагу на рекомендовані поради щодо проведення зворотнього зв'язку:

- Він має бути прозорим і чітким. Зворотний зв'язок, в свою чергу, повинен спровокувати позитивні зміни в поведінці, ні в якому разі не через побоювання, а саме тому, що учень старшої школи усвідомив свою помилку і бажає її виправити.
- Він має бути зручним та комфортним. Зручним, насамперед, для дітей, батьків і вчителів. Зручність та комфорт полягає в тому, що вчитель підбирає найкращий канал зв'язку, яким зручно користуватися усім.
- Він має бути своєчасним. Якщо виникає ситуація, коли учень чекає на зворотний зв'язок від учителя впродовж тижня – це може спровокувати певне непорозуміння, а також зовсім не стабільну систему навчання. Авжеж, навантаження на вчителя надзвичайно велике під час дистанційного навчання. Часу напрочуд не вистачає, але необхідно обирати, чим займатися, щоб надати якісний фідбек учням.

- Постійність. Зворотний зв'язок не має з'являтися час від часу, він має бути постійним і послідовним. Саме так ми можемо дійсно якісно надати знання учням.
- Корисні посилання, рекомендації – що потрібно переглянути, послухати, на що звернути увагу при вивченні нового матеріалу. Усі рекомендації мають бути чіткими. Детально треба продумувати про допомогу і співпрацю, щоб зворотний зв'язок був підтримкою, а не просто перепискою. Якщо вчитель іноземної мови має можливість зробити зворотний зв'язок індивідуальним, то це напрочуд добре. Так як зворотний зв'язок у груповому чаті для всіх батьків (як спроба мотивувати батьків і учнів) спричиняє деколи непорозуміння.

Застосування комп'ютерної техніки в освітньому процесі на онлайн уроках з англійської мови підвищує учнівську активність і зацікавленість в старших класах. Але обов'язково слід пам'ятати про постійний зворотний зв'язок вчителя з учнями старшої школи [10].

1.3. Переваги та особливості проведення онлайн уроків з англійської мови у старшій школі як засобу підвищення мотивації до вивчення іноземної мови

Мотивація слугує основним елементом у викладанні мов. Ось чому, однією з важливих складових оволодіння мовою є мотивація учнів. Але одночасно це поняття є досить складним явищем для кожного вчителя, так як вчителі знаходяться у постійному пошуку потрібних і актуальних матеріалів, які були б ефективними і корисними під час навчання англійської мови у старшій школі, щоб вони слугували тим мотиваційним інструментом для їх учнів.

Деякі вчені зазначають, що «мотивація – це складний людський феномен, який протягом тривалого часу створював труднощі для тих, хто намагається зрозуміти й пояснити його» [14].

Термін «мотивація» бере своє коріння від латинського слово «movere», що означає «рухатися».

Енциклопедія New world encyclopedia визначає мотивацію як «все, що спонукає організм до дії для досягнення бажаної мети. Мотивація може бути причиною дії або тим, що спрямовує дію». Згідно з Oxford learners dictionary: «мотивувати – бути причиною, чому хтось щось робить або поводить певним чином». В схожому контексті термін мотивація розглядається в Collins dictionary: «вчинок або дія спонукального бажання робити щось; інтерес або стимул або спонукання (з точки зору психології), процес, який збуджує, підтримує і регулює поведінку людей і тварин». Мабуть, цих визначень не досить достатньо задля дослідження мотивації саме в сфері оволодіння мовою.

Вивчення феномену мотивації бере свій початок від наступних вчених. Г. Браун пропонує таке визначення поняттю, «мотивація – зазвичай розглядається як внутрішній потяг. Імпульс, емоції або бажання, які спонукають до певної дії». Він виділяє три типи мотивації. А ось для П. Компела і Д. Прітчард зазначають, що мотивація має справу з набором незалежних/залежних відносин, що пояснюють напрям, амплітуду і наполегливість, поведінку індивіда, маючи постійний вплив на здібності, навички і розуміння завдання та обмежень, що діють у навколишньому середовищі. В іншому ракурсі можна проаналізувати мотивацію в межах психології: «Мотивація відноситься до вибору, який люди роблять щодо досвіду чи цілей, до яких вони наближатимуться або уникатимуть, щодо ступеня зусиль, які вони доклатимуть у цьому відношенні» [15].

Г. Крукс та Р. Шмідт виділяють чотири основні визначення мотивації:

1. Інтерес, який є стимулом, заснованим на наявних когнітивних структурах, які викликають допитливість учнів та підтримують її на певному рівні.

2. Актуальність, яка є передумовою стійкості мотивації і вимагає від учня сприймати важливі особисті потреби, як ті, що задовольняються навчальними ситуаціями, тобто розуміння того, що людині потрібно вчитися.

3. Досягнення результатів, винагорода чи покарання.

4. Очікуваність спирається на очікуванні успіху та співвідношення впливу у разі успіху чи невдачі.

Згідно з Р. Гарднером і В. Ламбертом, мотивація ототожнюється насамперед з мотивацією учня, тобто орієнтацією на мету, а саме оволодіння мовою [17]. Саме вони першими розмежували два поняття: інтегративна мотивація та інструментальна мотивація. Інструментальна мотивація значною мірою впливає на процес оволодіння мовою.

Зараз вчителі свідомо розуміють, що задля мотивації та ефективного використання англійської мови в реальних ситуаціях, не є достатнім використання на заняттях лише матеріалів, які запропоновані в шкільних підручниках. Так як використання тільки матеріалів типових підручників не призводить до підвищення вмотивованості у учнів старших класів у вивченні англійської мови та покращення отриманих результатів. Таким чином, актуальною та обгрунтованою є необхідність у використанні автентичних матеріалів задля підвищення рівня мотивації, що призведе до розвитку та вдосконалення різних мовних навичок учнів.

Слід також зазначити та керуватися під час організації навчання тим фактом, що для мотивації типовим є суб'єктивізм, адже вмотивованість базується та репрезентується власними мотивами та преференціями учнів. Вчителі не мають безпосереднього впливу, а можуть лише опосередковано робити за допомогою створення передумов, завдяки яким, можливим є розвиток зацікавленості учнів та заохочення до роботи. Таким чином, перед вчителем постає ще завдання на початку організації навчального процесу дізнатися про преференції учнів задля ефективного керування процесом та імплементації навчального матеріалу.

Існує низка підходів, які сприяють інтенсифікації рівню мотивації учнів, серед яких важливе місце посідає вплив на емоційну сферу учнів, тому організація навчання без залучення її до процесу навчання мови є помилковою та обмежує можливості вчителів щодо підвищення рівня мотивації учнів. Задля імплементації зазначених підходів важливим є методична розробка системи вправ з використання автентичних матеріалів. Виконання цієї системи вправ

спонукала б учнів до продуктивності. А в свою чергу, продуктивність би призвела до певного результату у опануванні мови, авжеж, у кожного окремого учня свого, але все ж таки результати. Для учнів старшої школи важливим є відчувати, що вони досягли чогось на онлайн уроках з англійської мови, бачити свій результат, а завдяки автентичним матеріалам їх результат стає більш реальним, не тим, яким вони зможуть послуговуватися в далекій перспективі, а ось навіть зараз у своїй діяльності та повсякденному житті (наприклад, під час спілкування у месенджерах з друзями чи знайомими англомовних країн). Завдяки якісному викладанню матеріалу з англійської мови на онлайн уроках, учні старшої школи починають розуміти, що маючи добрі знання з іноземної мови, вони будуть на рівні зі своїми співрозмовниками, слідкувати за блогерами та розуміти їх природне вживання мови. Але щоб досягти значного успіху у вивченні іноземної мови, існують певні характеристики, які формують у школярів старшої школи сприятливі умови для оволодіння англійською мовою. Сюди можна віднести – бажання та наполегливість навчатися говорити, любов до читання, готовність та зацікавленість сприйняттям та пізнанням чогось нового з англійської мови. Щодо складності матеріалу, який викладають на онлайн уроках з англійської мови, то це складне питання для вчителів. Варто зазначити, що коли вчитель переходить ту межу складності, коли матеріал виявляється зовсім не посильним і важко доступним для розуміння для учнів старших класів через їх складність, то можна просто дезорієнтувати учнів, тим самим демотивувати до вивчення англійської мови. І навпаки буває, якщо обраний матеріал не представляє жодних труднощів, відбудеться той же процес демотивування учнів. Таким чином, обираючи матеріал, для вчителя важливим є знайти саме той, який був би важким і складним, але все ж таки реальний і цікавий для опанування.

Саме рівень сформованості мотивації слугує тим, що допомагає учням старшої школи зрозуміти, чому і для чого їм потрібно вивчати певний матеріал, без цього розуміння досягнення успіху майже неможливе. На мотиваційному етапі вчитель має постановити та визначити конкретне завдання. Так як воно слугує орієнтиром для учнів, на який вони спрямовують сили під час оволодіння

англійською мовою. Адже, як вже було зазначено, для учнів старших класів є надважливим розуміння до якого результату можуть привести їх навчальні дії і бачити його.

На думку професорки інституту англійської мови Мічиганського Університету Д. Ларсен-Фрімен, додаткові матеріали є невід'ємною частиною навчання англійській мові у старшій школі під час дистанційного навчання.

Якщо додаткові матеріали, що використовуються при навчанні англійській мові, тісно пов'язані з тематикою профілю підготовки, то мотивація учнів до вивчення іноземної мови зростає. Автентичні матеріали є більш ефективними, цікавими та стимулюючими. Крім того, вони слугують інструментом занурення учнів у культуру мови, що вивчається. На відміну від автентичних матеріалів, неавтентичні адаптовані для доступнішого сприйняття, зчаста містять довершено сформульовані пропозиції, правильну структуру, коректні розгорнуті відповіді для учнів, які опановують англійську мову. Більш того, спеціально відредаговані лексичні та граматичні структури речень в шкільних матеріалах презентують англійську мову для учнів старших класів в тому вигляді, в якому вона рідко зустрічається у сферах свого застосування у реальному житті та може не знадобитись в їх подальшому професійному житті. Таким чином, учні не так виразно можуть спрогнозувати для себе результат такого навчання, а саме зрозуміти для чого їм це потрібно, що в свою чергу, знову ж таки, демотивує їх. Але, ми в жодному разі, не ставимо собі за мету нівелювати користь, яку учні все ж таки отримують від такого типу матеріалів. Вони допомагають відпрацювати, попрактикувати та сформувати певну базу знань, що є невід'ємною частиною процесу оволодіння англійською мовою. Але вже на більш високому та просунутому рівні, можна не зовсім обмежуватися тільки такими матеріалами, саме автентичні матеріали повинні займати більший відсоток [8].

Отже, проаналізувавши та підсумувавши слід зазначити, що науковцями було виділено наступні фактори, що зумовлюють необхідність та ефективність використання додаткових матеріалів під час навчання англійській мові на онлайн уроках у старших класах:

- автентичні матеріали слугують інструментом оволодіння мовою задля реального спілкування, тобто учні опановують «живу» мови, яка придатна для повсякденного та їх подальшого професійного спілкування;
- використання автентичних матеріалів допомагає враховувати преференції учнів, що, в свою чергу, має позитивний вплив на підвищення рівня вмотивованості учнів до оволодіння мовою;
- завдяки використанню додаткових матеріалів зростає ефективність та результативність викладання;
- автентичні матеріали занурюють учнів до культурного середовища мови, що вивчається.

Висновки до розділу 1

В першому розділі ми спробували дати визначення поняттям онлайн урок, дистанційне навчання та їх особливостей.

Для учнів старшої школи важливим є відчувати, що вони досягли чогось на онлайн уроках з англійської мови, бачити свій результат, а завдяки автентичним матеріалам їх результат стає більш реальним. Слід розуміти, що задля ефективного використання англійської мови в реальних ситуаціях, не є достатнім використання на онлайн заняттях лише матеріалів, які запропоновані в шкільних підручниках. Так як використання тільки матеріалів типових підручників не призводить до підвищення вмотивованості учнів старших класів у вивченні англійської мови та покращення отриманих результатів. Також необхідність впровадження автентичних матеріалів у процес оволодіння мовою, а не обмежуватися лише використанням матеріалів з підручників, бо саме автентичний матеріал є тим носієм змін, що дозволяє учням опановувати саме ту мову, яка присутня в різних сферах життя та формувати відповідну мовну поведінку. Більш того, саме автентичний матеріал надає вчителю багато можливостей для того, щоб підвищити продуктивність, рівень мотивації та реалізувати сконцентрований підхід до навчання. Ми в жодному разі не збираємось критикувати навчальні посібники, навпаки, ми вважаємо їх використанням необхідним, адже саме матеріал звідти допомагає сформувати

конкретні базові знання, точніше, відтренувати та відпрактикувати ту чи іншу граматичну конструкцію. А вже на більш підвищеному рівні володіння мовою обов'язковим є впровадження автентичних матеріалів. Ці матеріали можуть бути представлені у вигляді текстів, аудіо і відео, що також дає вибір для вчителів та учнів.

Але одним з ключових елементів нашого дослідження є автентичність в контексті засобу інтенсифікації мотивації. Таким чином, актуальною та обґрунтованою є необхідність у використанні автентичних матеріалів задля підвищення рівня мотивації, що призведе до розвитку та вдосконалення різних мовних навичок учнів. Також слід відзначити, що не менш важливою складовою якісного засвоєння нового матеріалу з англійської мови є зворотний зв'язок. Так як ми працюємо з учнями старшої школи, а цей вік вважається складним. Отже, вчителі мають постійно контролювати, заохочувати учнів у вивченні та освоєнні англійської мови.

РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА ВИКОРИСТАННЯ ОНЛАЙН УРОКІВ З МЕТОЮ ПІДВИЩЕННЯ МОТИВАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

2.1. Застосування цифрових технологій під час дистанційного навчання учнів старшої школи в освітньому процесі

Розвиток цифрових технологій, їх вплив на різноманітні галузі життєдіяльності людини обумовлюють впровадження нових форм в організації освітнього процесу, які пов'язані з використанням цифрових технологій. На даний час такими формами є дистанційна й змішана. Розглядаючи питання методики організації і проведення занять за дистанційною й змішаною формою навчання, зупинимось на окремих термінах та визначеннях, що стосуються даної теми. Передусім розберемо поняття «методика». Зазирнувши у словник іншомовних слів, зазначено, що методика – це сукупність способів і прийомів доцільного проведення будь-якої роботи. Одночасно визначено, що поняття «методологія» – це сукупність методів, що використовуються в будь-якій науці.

Слід зазначити, С. Гончаренко зазначає, що методика конкретного навчального предмета – це галузь педагогічної науки, що досліджує зміст навчального предмета й характер навчального процесу, який сприяє засвоєнню учнями необхідного рівня знань, умінь та навичок, розвитку їхнього мислення, формуванню світогляду і виховання якостей громадянина своєї країни. Загальновідомо, що зміст навчальних предметів відображається в освітньому стандарті, й на їх основі пишуться освітні програми [21].

Відповідно до ст. 9 Закону України «Про освіту» п. 4 «Дистанційна форма здобуття освіти – це індивідуалізований процес здобуття освіти, який відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників освітнього процесу у спеціалізованому середовищі, що функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій» [11].

Онлайн уроки з англійської мови у старшій школі з одного боку можна віднести до заочного навчання або, навіть, до самостійного вивчення мови, так як більшу частину завдань потрібно виконувати та вивчати самостійно, тому що через екран важко донести ту чи іншу інформацію. Проте, вже ж таки, успішність здобувачів освіти завжди контролюється вчителями. Вчитель відстежує досягнення учнів і все, що має бути необхідним для успішного дистанційного вивчення англійської мови. Сюди належить наступне: наявність швидкісного

Інтернету, програма для відео-зустрічі, відеокамера, мікрофон і найголовніше – бажання вчити англійську мову.

Застосування цифрових технологій в освіті – наразі одна з найбільш важливих і популярних тенденцій розвитку світового освітнього процесу. Вони стають нам у допомозі при інтенсифікації освітнього процесу, підвищити швидкість та якість сприйняття, розуміння та засвоєння знань. Як наслідок, помічаємо, що здобувачі освіти набагато краще засвоюють нову інформацію, перебуваючи в комфортному середовищі, не втрачають інтерес до навчання та з натхненням здобувають нові знання. Завдяки цифровим технологіям маємо змогу сформувати процес навчання мобільним, диференційованим та індивідуальним. Одним із основних елементів успіху є наскрізне застосування інформаційно-цифрових технологій в освітньому процесі. Сучасний вчитель має навчитися створювати та використовувати мультимедійний та інтерактивний контент, щоб зацікавити цифрове покоління учнів старшої школи. Тому зараз в Україні стає більш розповсюджене використання хмарних технологій у професійній діяльності педагогічного працівника. Так як має ряд переваг перед традиційними формами роботи та засобами навчання. Насамперед – це доступність та безкоштовність, відсутність додаткових витрат на програмне забезпечення, технічну підтримку роботи програмного засобу, інтерактивність, групова спільна робота, можливість використання мобільних пристроїв, колективна праця та повна взаємодія усіх учасників освітнього процесу, можливість доступу до навчальних матеріалів з будь-якого пристрою (планшет, ноутбук, смартфон) при наявності високошвидкісної мережі Інтернет. За допомогою сучасних веб-сервісів вчителі мають змогу легко та швидко створювати цікаві нові ситуації та інтерактивні завдання для активної взаємодії з учнями старших класів. На даний час у відкритому доступі є чимала кількість сучасних технологій візуалізації інформації. Сюди можна віднести - мобільне навчання, хмарні технології, віртуальні лабораторії, гейміфікація, робототехніка, скрайбінг, створення інтелект-карт та багато іншого. На сьогоднішній день все, що може зробити вчитель без сучасних інструментів – це змагатися з найпопулярнішим пошуковим сервісом Google, а саме надавати інформацію. Учням стар-

шої школи необхідно навчитися опрацьовувати нову інформацію, оцінювати інформаційні джерела, вміти узгоджено працювати в команді, проаналізувати та вміти презентувати кінцевий продукт не лише в текстовому вигляді. Примхливих здобувачів освіти старшої школи зацікавити нелегко, але за допомогою вчителі змушені звертатися до сучасних технологій. Саме вони приходять на поміч педагогам проводити заняття більш продуктивно, енергійно, емоційно та насичено. Завдяки новим технологіям вчителі можуть «освіжити» онлайн урок відео та аудіоінформацією, віртуальною лабораторією та картами, онлайн експериментами з англійської мови тощо [7].

Проблема організації дистанційного навчання у старших класах є надзвичайно актуальною в умовах тривалого карантину та під час військового стану.

Сучасним вчителям дали виклик нові проблеми:

- як ефективно та результативно взаємодіяти з учнями старших класів на онлайн уроках;
- які дієві безкоштовні додатки допоможуть просто співпрацювати з учнями;
- які особливості проведення онлайн уроків у старшій школі;
- як якісно викладати новий матеріал;
- як перевіряти роботи та справедливо їх оцінювати;
- які завдання задовольняють саме таку взаємодію;
- які додатки найпростіші у використанні.

На ці та інші запитання будемо намагатися дати чіткі обгрунтовані відповіді. Найбільш дієвими, простими, ефективними та безкоштовними для створення мультимедійного, інтерактивного контенту для комунікації, спільної роботи, візуалізації навчання, як показує практика, є такі веб сервіси: ZOOM, Google Workspace, e-schools, OneNote, Classkick, Microsoft Teams, Ding Talk, ClassDojo, Google Classroom тощо [13].

Як згадували вище, «цифрові» технології дозволяють зробити процес навчання комфортним, зручним, диференційованим та індивідуальним. Але при цьому всьому, ніколи які б не були популярні та розрекламовані технології не замінять вчителя, вони можуть тільки доповнювати його. Таким заняттям

властиві адаптивність, керованість, інтерактивність, поєднання індивідуальної та групової роботи, часова необмеженість навчання. Онлайн сервіси для взаємодії з учнями.

Відеоконференція – це конференція в реальному часі в режимі онлайн. Вона проводиться у визначену дату та раніше запланований час. Для якісного проведення відео-конференції дуже важлива її чітка підготовка, а саме створення програм (цим займається мережевий викладач), своєчасна інформація на сайті і розсилка за списком, яку виконує вчитель. Відеоконференція – один із сучасних способів зв'язку, що дозволяє проводити заняття у «віддалених класах», коли учні і вчитель знаходяться на відстані. Отже, обговорення й прийняття рішень, дискусії, захист проектів відбуваються у режимі реального часу. Вчитель і учні можуть бачити та спілкуватися один з одним, а також вчитель має можливість супроводжувати онлайн урок наочним матеріалом.

Адже сучасний урок англійської мови неможливо уявити без використання інтерактивних вправ та інтерактивної дошки, аудіо та відеосупроводу (додатків) до нього, використання в навчальній і поза навчальній діяльності інтернет-ресурсів. Все це разом робить його творчим, цінним, інформативно актуальним та живим.

Zoom – це сервіс для проведення відеоконференцій та онлайн зустрічей. Організувати цю зустріч здатен будь-який користувач, який створив собі обліковий запис. Базова безкоштовна версія програми дозволяє проводити відеоконференцію тривалістю 40 хвилин. Zoom відмінно підходить для відеоконференцій, роботи, індивідуальних та групових занять. Користувачі можуть використовувати цей додаток як на комп'ютері, ноутбучі, на планшеті й смартфоні. До відеоконференції має змогу підключитися будь-який користувач за посилання або ж ідентифікатором конференції. Захід чи онлайн урок можна запланувати заздалегідь, а також створити посилання для постійних зустрічей у певний час. Ця програма містить дуже зручні функції. Вона створена в 2013 році і сьогодні Zoom використовує багато компаній та освітніх закладів нашої країни. Додаток взагалі розроблений для того, щоб організовувати віддалену роботу

компаній, однак протягом останніх років виявилось, що він дуже вдало підходить і для онлайн навчання як у початковій, середній так і в старшій школі. Коли пандемія COVID спричинила карантин, школи в понад 20 країнах змушені були почати користуватися Zoom. Однак, у багатьох сім'ях і діти, і дорослі використовували Зум ще до того, як усвідомили його переваги: зручність у користуванні та конфіденційність. Наприклад, за допомогою спеціальних зображень в учня є можливість дати сигнал вчителю, що у нього є запитання, проводити мозковий штурм на віртуальній дошці і спільно виконувати проекти, вслід коментуючи речення на екранах інших учнів. Цю програму можна завантажити з офіційного сайту розробника – iTunes або Google Play. Перед онлайн уроком діти отримують електронний лист від учителя з усією необхідною інформацією, а також 11-значний ідентифікатор зустрічі. Необхідно просто клацнути на нього, щоб приєднатися до зустрічі. Варто зазначити, що перед онлайн конференцією потрібно відкрити налаштування Zoom і перевірити веб-камеру і мікрофон. Це допоможе уникнути будь-яких технічних несподіванок під час онлайн заняття. Також перед конференцією слід перевірити інтернет-з'єднання.

Зазвичай дітям не треба створювати обліковий запис в Zoom, якщо вони просто приєднуються до зустрічі, яку створив вчитель. Акаунт необхідно мати тільки організаторам зустрічі. Однак учитель може створити зустріч лише для авторизованих учасників – у такому випадку для входу в конференцію потрібно увійти у свій акаунт або ввести пароль. Обмеження учасників використовується з міркувань безпеки – непрохані гості не можуть приєднатися до конференції.

Звернемо увагу на деякі функції Zoom, які може використовувати вчитель при проведенні онлайн уроку:

- ділитися екраном – це дає можливість усьому класу переглядати екран комп'ютера однієї людини та, навіть, коментувати певні вправи (вчителі можуть налаштувати обмеження, щоб лише вони могли ділитися екраном під час зустрічі);

- віртуальна дошка – це інструмент для мозкового штурму, де діти можуть залишати на дошці ідеї для групової роботи, додавати зображення, позначення тощо;
- кімнати – учитель має змогу об'єднати клас у менші групи для виконання певного завдання, а згодом зібрати весь клас разом;
- значки «піднести руку», «не погодитися», «аплодувати», «прискорити», «уповільнити» – учні можуть використовувати їх, щоб поставити запитання, відреагувати на репліку або попросити вчителя говорити швидше чи повільніше;
- груповий чат – учні можуть надсилати повідомлення всьому класу;
- приватний чат – також можна надсилати особисті повідомлення іншим учням (учитель не може переглядати повідомлення в приватних чатах).

Зазначимо, що існує можливість використовувати віртуальне тло, замість вашої кімнати під час онлайн уроку на фоні можуть бути різноманітні інтер'єри, пейзажі тощо. Також для фону можна використовувати навіть відео, але ця функція не завжди працює добре. Учитель може вимкнути функцію віртуального тла, якщо учні неправильно використовують його, або якщо він відволікає дітей від онлайн уроку.

Слід відмітити, що онлайн навчання підкреслює той факт, що учні знаходяться у зовсім різних соціально-економічних умовах. Хто на території України, хто за її межами. І під час онлайн уроку здобувачі освіти бачать і співставляють у яких умовах живуть їхні однокласники. Тому більшість учнів, особливо старшої школи, вимикає камери, щоб не показувати свої оселі. Але Zoom – це насамперед додаток для відеоконференцій, він найкраще працює, коли всі учасники все ж таки вмикають камери. Віртуальне тло тут допомагає розв'язати цю проблему.

За часів панування пандемії й онлайн навчання виникло такі випадки, як «зумбомбінг» (zoombombing). Це явище, коли стороння людина долучається до онлайн конференції й може демонструвати неналежні матеріали, користуючись камерою або функцією спільного перегляду. Приєднатися до зустрічі в Zoom легко, однак це може бути й недоліком. Ідентифікатор зустрічі знайти не дуже складно, а тому зловмисники можуть цим користуватися. І траплялись випадки,

коли учні старших класів використовували зумбомбінг для того, щоб зірвати контрольну роботу на онлайн уроці. Після цього адміністратори програми посилили свою безпеку, увімкнувши опцію налаштувань за замовчуванням. Завдяки цьому кількість випадків зумбомбінгу зменшилась, але ця проблема все ще існує. З тієї причини, що Zoom спочатку був розрахований для використання в бізнесі, де більшість людей дотримується етичних принципів. Однак діти не завжди ведуть себе культурно. Тому і вчителям, і учням насамперед доцільно знати, як краще налаштувати функції програми, щоб мінімізувати перешкоди і покращити навчання. Учителі можуть запобігти зумбомбінгу, а саме, вимагаючи реєструватися на онлайн зустрічі або використовувати пароль. Теж можна вимкнути спільний доступ до екрана. Розглянемо кілька налаштувань, які доцільно використати для дотримання дисципліни в класі.

Деякі поради задля безпечної поведінки під час онлайн уроку в Zoom:

- Zoom рекомендує вчителям використовувати випадкові ідентифікатори (таке налаштування вчитель може використати, коли створює запрошення – це не так зручно, але безпечніше);
- вимкнути звук – учасники можуть (і повинні) вимикати звук, коли вони не говорять, але вчитель також може вимкнути звук будь-якому учневі або всім одночасно;
- використовувати чат – учитель може контролювати, чи можуть учні писати в спільний і приватні чати;
- заблокувати зустріч – вчитель в будь-який момент може заблокувати зустріч, щоб більш ніхто не зміг приєднатися без його дозволу;
- використовувати зали очікування – учасники, які хочуть увійти на онлайн урок, знаходяться у віртуальній кімнаті, і вчитель додає їх одного за одним, щоб впевнитись, що жоден зловмисник не отримав доступу;
- вимкнути передавання файлів – учні можуть надсилати один одному в чаті зображення, та, навіть відповіді на запитання, якщо вчитель не вимкнув цю функцію. Zoom турбується не тільки про безпеку спілкування, а й про конфіденційність інформації. Адже, компанія стверджує, що в жодному разі не передає дані користувачів і захищає особисту інформацію, зібрану від

неповнолітніх дітей. Найбезпечніший спосіб захистити інформацію школярів від відстеження та збору даних – це використовувати один обліковий запис лише для Zoom.

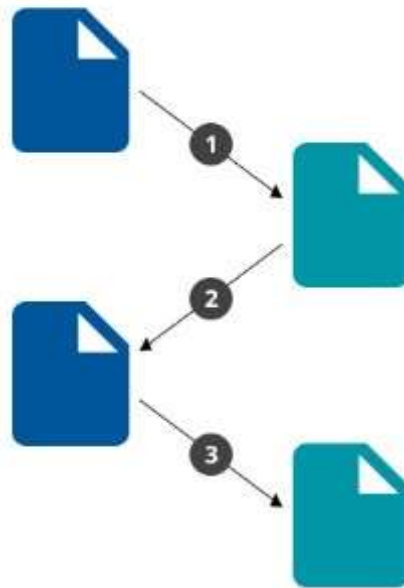
Оцінивши переваги та недоліки додатку Zoom, більш всього, що його ще тривалий час будуть використовувати в онлайн навчанні. Дуже вигідно, що ця програма безкоштовна, що на даний час має важливу перевагу, а також зрозуміла в налаштуванні. Крім того, вона дозволяє проводити відеоконференції з більш ніж 100 учасників. Тобто можна без проблем проводити різноманітні заходи в режимі онлайн (святкувати дні народження, проводити батьківські збори, влаштовувати вечірки у старших класах тощо) [22].

Google Classroom – це сучасна безкоштовна платформа для навчальних закладів та некомерційних організацій. Цей сервіс доступний всім, хто має особистий обліковий запис Google. Для роботи над сервісом розробники залучили вчителів, тому можна бути впевненим, що «завдяки Класу спілкування учнів та вчителів виходить на новий рівень - тепер це не буде обмежуватися межами кабінету». Після запуску в 2014 році цей безкоштовний набір інструментів для роботи з електронною поштою, документами та сховищем постійно оновлюється та додаються нові можливості. З моменту початку роботи учні здали понад 1 млрд. виконаних домашніх завдань. Сьогодні сервіс інтегрують у роботу Khan Academy, яка являється однією із найвідоміших некомерційних освітніх організацій, що запроваджує можливості дистанційного навчання для всіх верст населення. При наявності підключення до високошвидкісного Інтернету Клас можна відкрити на комп'ютері в будь-якому браузері. Перспектива використання з мобільних пристроїв є безумовною перевагою (смартфонів, айфонів, планшетів) на базі Android і iOS. Розробники пропонують розширення для Chrome та можливість завантажити безкоштовні додатки в Google Play Маркет та App Store. Так як Клас інтегрований з Google Документами, Google Диск та Gmail, вчителі можуть призначити завдання, прикріпити до них матеріали - документи, посилання та зображення. Програмісти та консультанти компанії Google пропонують наступну схему роботи вчителя та учня в Classroom (Схема 1).

Вчитель

Створює завдання і
прикріплює файли.

Оцінює виконану на

Учень

Прикріплює
матеріали або редагує
файли, відправляє їх на
перевірку.
Учень
отримує бал
та, за
потребою
роботу.

Схема 1. Схема роботи викладача і студента в Classroom

За цією схемою робота над завданнями включає 3 кроки:

1. Вчитель створює завдання або опитування. Він може призначити завдання декільком курсам, всьому класу або окремим учням. Є можливість вказати термін здачі, параметри доступу до доданих матеріалів, відстежувати статус виконання завдань, а також додавати коментарі під час їх виконання.
2. Учень здає роботу. При виконанні він може переглядати або редагувати окремий файл, прикріплювати посилання, файли, зображення.
3. Вчитель оцінює роботу. Має можливість додавати до завдання примітки, ставити оцінки і повернути учню роботу з коментарем. Після цього учень бачить свій бал та усвідомлює доцільність доопрацювання.

Щоб створити новий курс необхідно:

1. Зайти до поштової скриньки Gmail.
2. Натиснути кнопку Додатки, обравши Більше\Больше\More переходимо в Google Classroom.

3. За допомогою «+» створюємо новий курс. Робимо його опис та чекаємо декілька хвилин.

4. Налаштовуємо інтерфейс курсу.

5. Додаємо в курс теоретичні матеріали, відео, завдання та тестування для учнів.

Зазначимо, що в темі можемо створити завдання, оголошення, поставити питання для тих, хто навчається. До речі, до курсу можна запрошувати та видаляти, за необхідності, вчителів, учнів, архівувати та вилучати курси, передавати права власності. Зручно, що питання і завдання учнів можемо відслідковувати в календарі курсу. При створенні курсу в класі, учні автоматично отримують доступ до календаря в Classroom і в Google Календарі. В цьому календарі вони можуть слідувати за своїми невиконаними завданнями та термінами їх здачі. Після створення курсу його кольорове оформлення в верхній частині стрічки можна змінювати, але це доступно лише вчителю. Таким чином, Google Classroom має широкі можливості для створення дистанційних курсів змішаного навчання. Його інтеграція з Google Документами, Google Диском, Google Формами дозволяє оперативно та легко створити онлайн завдання для учнів, а також здійснювати оцінку та контроль за їх діяльністю. Варто сказати, що в Класі інформативна довідка, що дозволяє вдосконалити вміння користуватися ним. Незважаючи на те, що Classroom підтримує 38 мов, українською мовою довідка не підтримується. Якщо, у налаштуваннях поштової скриньки обрана українська мова, то довідка автоматично видається англійською. Відповідно є два рішення, або користуватися англійською довідкою, або обрати російську мову у налаштуваннях Gmail. Вчителі та учні можуть встановити безкоштовно додаток «Google Classroom» на мобільних пристроях під управлінням Android, iOS та Chrome OS [4].

Підсумувавши вище сказане, можна зробити такий підсумок, що сервіс Google Classroom є безкоштовним доступним засобом створення онлайн курсу. Завдяки доступному інтерфейсу, потужній довідці являється одним із найоптимальніших засобів для дистанційного навчання. Подальша робота з

Google Classroom передбачає створення стійкої практичної системи роботи з учнями дистанційно, вдосконалення структури та матеріалів курсів.

Google Workspace (попередні назви G Suite та Google Apps for Work або Google Apps for Your Domain) – це колекція спеціалізованого хмарного програмного забезпечення й інструментів для спільної роботи від компанії Google, доступний за передплатою. Проект вперше було запущено 28 серпня 2006 року під назвою Google Apps - «Додатки Google для вашого домену» і ребрендований як G Suite у 2016 році. До пакету Google Workspace входять наступні вебзастосунки від Google- як Gmail, Контакти, Календар, Meet та Chat для спілкування; Currents для залучення співробітників; Диск для зберігання; пакет Google Документів для створення контенту.

Це досить проста й зручна платформа для роботи, усі сервіси якої інтегровано між собою. Вона заощаджує час і допомагає працювати продуктивніше [23].

Дані платформи мають такі можливості:

- Технології для учнів з особливими освітніми потребами;
- Необмежений дисковий простір на Google Drive;
- Вбудований чат та відеозв'язок Google Meet;
- Електронна пошта корпоративного рівня на базі імені сайту закладу;
- Можливість спільної роботи в Google Docs тощо.

e-schools

Даний проєкт впевнено працює в галузі інформаційних послуг України вже кілька років поспіль. Він безкоштовно створює сайти для всіх навчальних закладів України. E-schools надає можливість працювати дистанційно всім навчальним закладам без обмежень. Якщо школа знаходиться на даній платформі, то вона отримує повноцінний сайт та електронні журнали, батьки та учні – миттєвий доступ до щоденників, новин та спілкування між собою.

ClassDojo

Це зручний і водночас простий інструмент для оцінки роботи класу в режимі реального часу. Використовуючи даний сервіс, учитель має змогу

швидко і просто оцінювати класну і домашню роботу, і навіть, поставити відмітку про поведінку на онлайн уроці. Зручний, насичений, українізований інтерфейс, миловидні смайли, цікаві для сприймання дітьми, можливість роботи, як із стаціонарного комп'ютера так із планшета, чи смартфона. Class Dojo використовують як на звичайних онлайн уроках з різних предметів, так і під час гурткової роботи. Так як він дає можливість не просто оцінити діяльність дітей, а й побачити рейтинг кожного учасника в цікавій ігровій формі.

Щоб приєднатися до роботи в цій програмі необхідно пройти реєстрацію на сайті, попередньо авторизувавшись та обравши статус учителя, учня, батьків, чи адміністрації. Якщо так трапилось, що вашого навчального закладу в переліку немає, то його слід зареєструвати і для нього буде виділений простір. В даному застосунку на правах учителя можна створювати бейджі, розробляти індивідуальні завдання, відображати рейтинг кожного учня в процесі роботи всього класу. Якщо зареєструвалися в ролі учня, то маєте можливість отримати персональний код для доступу до свого профілю. Зайшовши у свій простір ви можете змінити аватар та зробити власні налаштування, батькам надається доступ для перегляду успішності своїх дітей.

Вчитель налаштовує роботу класу в наступних етапах: створення класної кімнати з назвою, приєднання учнів, налаштування заохочувальних бейджів, відправка кодів учням. Зображення на фото кожному учню присвоюється випадково, а вже потім кожен учень може вибрати за бажанням собі аватар до вподоби. Теж можливо створювати необмежену кількість класів.

Це закрита освітня соціальна мережа, розроблена британськими вчителями та ІТ-технологами, яка має високий ступінь захисту особистих даних. Для багатьох сучасних вчителів саме ця платформа для дистанційного навчання ClassDojo є найзручнішою. Вона пристосована для стаціонарних комп'ютерів, ноутбуків, планшетів і мобільних телефонів (зауважимо, що для останніх треба буде завантажити застосунок).

Принцип роботи доволі простий і зручний: вчитель проходить реєстрацію на платформі, потім створює свій «Клас», приєднує своїх учнів та розсилає їм повідомлення на «Клас». Комунікація вчителів і учнів відбувається наступним

чином: учасники «Класу» мають змогу бачити публікації від вчителя в хронологічному порядку. Це може нагадувати нам звичайну всім нам стрічку новин у соцмережах. Вчитель може прикріплювати до матеріалів та завдань PDF-файли, посилання на вебресурси.

Окрема опція сервісу – це створення завдань чотирьох видів. Учень може написати роботу й прикріпити файл або намалювати роботу, сфотографувати чи зняти короткий відеоролик. Вчитель відразу побачить, яке саме завдання виконав учень.

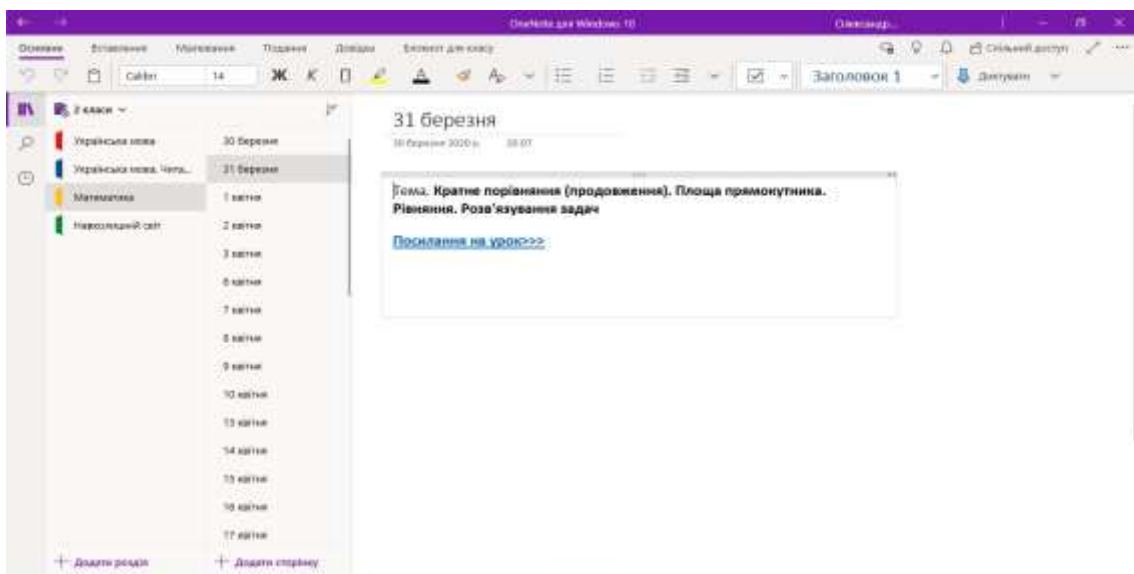
Слід зазначити, що однією з переваг є можливість спілкування учнів на сторінці «Класу». Після створення вчителем поста, школярі можуть його коментувати. Приємним бонусом стане гейміфікація навчання. Кожен учень отримує аватарку у вигляді монстрика. Основне завдання цього монстрика полягає в тому, щоб набирати якомога більше балів за виконану вправу. За кожне завдання вчитель присвоює школяреві певну кількість балів. Щойно вчитель присвоює набрані бали, учень отримує на аватарку зелене коло та «+10», «+5». Логічно, що за невиконані завдання вчитель навпаки може знімати з учня «креативчики», тоді навколо його аватарки засвітиться червоне коло з надписами «-10», «-15». Врешті решт, монстрику доводиться виконати ще якесь завдання, щоб перекрити від'ємний баланс.

Наступною перевагою є те, що до цієї системи можна за запрошенням приєднати й батьків. Вони повинні завантажити додаток на смартфон та ввести код від учителя. Знову ж, через класних керівників передаються посилання для батьків, щоб ті могли бачити і контролювати в «Класі» лише свою дитину та її результати, а також стрічку із завданнями й коментарями від усіх. Саме так батьки матимуть змогу відстежувати успішність дитини під час онлайн навчання в динаміці.

OneNote – «учнівські сторінки» онлайн. OneNote – це один з найкращих інструментів для організації роботи в класі: він дозволяє упорядкувати плани уроків і матеріали курсів у власному цифровому блокноті, щоб мати можливість відслідковувати всі завдання або законспектовувати якісь фрази чи нові слова. Робочий простір OneNote являє собою порожній аркуш, в будь-якому місці якого

можна робити примітки чи записувати голосові коментарі. Тут відсутня іконка «Зберегти», так як введені дані зберігаються автоматично. Цей додаток доступний для всіх платформ і пристроїв, що дозволяє організувати ефективний процес навчання зі спільною роботою всіх сторін навчального процесу. Завдяки OneNote вчителі мають змогу за лічені хвилини підготувати освітнє середовище, при цьому вчитель може додавати і видаляти учнів. За допомогою цього сервісу в Office 365 вчителі можуть оперативнo організувати весь навчальний контент, вести облік і планування, створювати особистий простір для кожного учня, бібліотеку вмісту для роздаткових матеріалів, а також область для спільної роботи на онлайн уроках і обговорення творчих завдань - і все це на базі однієї записної книжки OneNote. (Рис.1)

Рис. 1 Робочий простір OneNote

Wakelet

Wakelet – інструмент для дистанційного навчання. Привабливість сервісу полягає в створенні візуальних закладок з різнохарактерних джерел. Учні отримують код від сторінки, де знаходиться навчальні матеріали та завдання. Потім виконують завдання і відправляють вчителю. Вчитель перевіряє та надає зворотній зв'язок.

Classkick

Classkick – це безкоштовний додаток, який показує вчителям у режимі

реального часу, що саме роблять учні на онлайн уроці та кому саме необхідна допомога, щоб вони могли надавати миттєвий зворотній зв'язок. Під час цього онлайн уроку доступні функції – введення тексту, аудіофайлу, аудіозапис, відеофайлу, рукописних записів, введення посилань. Додаток оптимальний тим, що вчитель і учні можуть працювати на будь-якому мобільному пристрої або зі звичайним комп'ютером незалежно від операційної системи.

Учні можуть писати, друкувати і давати відповіді, працюючи індивідуально або зі своїми однокласниками. Можуть переміщатися, в своєму власному темпі, уроком, створеним учителем, виконуючи вказівки для кожного слайду. Створені класи і призначення залишаються на невизначений термін. Учні отримують доступ до завдання за допомогою коду з'єднання. Вони мають змогу залишатися в роботі до того часу, поки вчитель не закриє сесію(в додатку це називається реєстром). Учитель може переглядати роботу учнів на всіх слайдах або переглядати кожен слайд окремо.

Група у Viber чи Facebook

Соціальні мережі та Viber дозволяють створювати закриті групи, чати, обговорення тем, завдань, проблем, інформації. Досвід спілкування з колегами показує, що з учнями вони спілкуються найчастіше у Viber-групах. Тому кожен вчитель-предметник може взяти в класного керівника контакти дітей (у батьківській групі буде доречно дописати, що викладачі просять надати ці контакти) і створити групу. Кожному вчителю-предметнику доводиться створити окрему групу. І слід зауважити, якщо в учня старших класів 13 предметів, то логічно і Viber-груп буде стільки ж. Адже якщо створити загальну, почнеться надзвичайний безлад – у Viber немає можливості хронологічно відстежувати повідомлення.

У випадку коли більшість дітей є у Facebook, можна створити закриту групу в цій соцмережі. Ця група матиме більше можливостей – наприклад, проведення онлайн трансляцій, якщо порівнювати, бо у Viber приходиться записувати короткі відео, що досить незручно.

Форум – найпоширеніша форма спілкування вчителя й учнів в онлайн навчанні. Кожний форум призначений конкретній темі. Модератор форуму

(мережевий вчитель) реалізує дискусію чи обговорення, стимулюючи питаннями, повідомленнями, новою цікавою інформацією. Завдяки програмному забезпеченню форумів можна приєднувати файли певного розміру. Також можна декілька форумів об'єднати в один великий. Наприклад, під час роботи невеликої групи учнів у старшій школі над завданням, створюється форум для кожної окремої групи задля спілкування під час проведення дослідження над вирішенням певного завдання, яке задано для цієї групи, потім обговорення загальної проблеми завдання всіма учасниками навчального процесу у вигляді конференції.

Електронна пошта – це стандартний сервіс Інтернету, який забезпечує передавання повідомлень у формі звичайних текстів, які в інших формах (програмах, графіці, звуках, відео) у відкритому чи зашифрованому вигляді. Сутність дистанційного навчання за допомогою електронної пошти полягає в обміні матеріалів. Вчитель та учні можуть за допомогою цієї технології передавати організаційну або навчальну інформацію, пересилати навчальні матеріали та виконані завдання.

Слід відмітити, що вчитель може здійснювати листування з окремими учнями, які потребують особливої уваги, особливо це стосується учнів старшої школи, так як вони переживають найскладніший період свого життя. Електронна пошта також може стати форматом проведення консультацій. Ефективність використання зазначеної Інтернет технології спричинена тим, що, з одного боку, вона підвищує мотивацію того, кого навчають, уможливаючи використання англійської мови для реального спілкування у світовому масштабі, яке виходить за межі навчального спілкування. А з іншого боку, електронна пошта надає змогу здійснювати продуктивне колективне мислення. Суттєво помітно це тоді, коли студенти спілкуються для вирішення завдання спільними зусиллями, при цьому використовуючи іноземну мову як засіб комунікації. Така можливість являється надзвичайно ефективною для мовленнєвої практики. Під час використання електронної пошти як засобу комунікації студенти можуть обмінюватися повідомленнями, а також брати участь у дискусіях зі своїми друзями, однолітками по листуванню. Електронна пошта належить до засобів

дистанційного доступу, які надані комп'ютерними мережами. Основною перевагою цього засобу комунікації є простота його опанування й надійність використання. Зауважимо, що доставка повідомлення за допомогою пошти здійснюється практично миттєво, при цьому повністю забезпечує регулярне оперативне спілкування суб'єктів навчального процесу. Зазначена Інтернет технологія набуває широкого застосування у сфері освіти як один з інструментів спілкування вчителя з учнями й їхніми батьками, колегами з інших освітніх закладів тощо. Вона є ключовим інструментом взаємодії учасників навчального процесу в умовах дистанційного навчання [24].

Деякі учні старшої школи, які через психологічні причини неохоче беруть участь в особистій комунікації в класі під час очного навчання, найчастіше з більшою мотивацією спілкуються з використанням електронних засобів комунікації, особливо під час використання асинхронних технологій, до яких і належить електронна пошта. Доцільно звернути увагу на те, як використання Інтернет технологій може підвищити ефективність роботи під час дистанційного навчання. За допомогою електронної пошти можна організувати назовемо їх "віртуальні навчальні класи". Наприклад, у мережі Інтернет можна використовувати режим "список розсилання" (mailing lists), за допомогою якого встановлене на сервері програмне забезпечення дає можливість для спільного спілкування здобувачів освіти. Варто зазначити, що електронна пошта може бути використана для невербального спілкування учасників навчального процесу, тобто всі учні не обов'язково мають бути на місці в момент зв'язку. Їм достатньо оволодіти простим текстовим редактором та кількома командами для відправлення, приймання переданої інформації [18]. Отже, електронна пошта надає додаткові можливості для підвищення якості навчального процесу під час дистанційного навчання у старшій школі, а саме – організація конфіденційного спілкування між учнями й вчителем, вчителем і батьками; обмін інформацією між розподіленими за інтересами учнівськими колективами та проведення ними спільних робіт навчального, пошукового або дослідницького характеру. Зазначена технологія широко застосовується для координації та встановлення зворотного зв'язку в дистанційному навчанні.

Блог. Це форма спілкування, яка дуже схожа на форум, де право на публікацію належить одній особі чи групі людей. В Інтернет курсі з мови технології блогу можна використовувати під час навчання у колективі. Наприклад, автор (один учень чи їх група) виконав певне завдання, яке розміщується на сайті свого мережевого щоденника (блогу), потім автор блогу дає можливість іншим учням прочитати і прокоментувати раніше опублікований матеріал. З'являється чудова можливість в учнів обговорити, а також оцінити якість публікації і коментарів іноземною мовою, що сприяє розвитку мовленнєвих навичок.

Підсумувавши вище сказане, слід відмітити, що застосування попередньо перелічених сервісів у практичній діяльності педагогічного працівника надає можливість інтенсифікувати процес навчання, підвищити рівень професійної підготовки вчителя, а також сприяє розвитку наскрізних умінь учнів. Отже, для ефективної організації освітнього процесу під час дистанційного навчання потрібно заздалегідь створити власну стратегію з урахуванням власних можливостей, а також інтересів та потреб учнів старших класів.

2.2. Сучасні підходи до організації ефективних онлайн уроків з англійської мови у старшій школі

В зв'язку з останніми подіями, які переживає країна, дуже зріс попит на використання допоміжних матеріалів для вивчення англійської мови у старших класах під час дистанційного навчання. Одним з найбільш ефективних засобів вивчення іноземної мови є використання відеоматеріалів. Їх значимість полягає в тому, що вони дають можливість поєднати звукові та зорові образи в конкретних ситуаціях. Паралельно з цим, у вчителя є можливість запропонувати учням мовленнєву ситуацію, в якій вони будуть активними учасниками, зрозуміло що, за допомогою вчителя. Дієвість цього способу навчання полягає в тому, що він дозволяє ефективне спілкування старшокласниками іноземною мовою. Варто зазначити, що цей спосіб сприяє особистісному розвитку учнів, допомагає здобути балансу між володінням фактичними знаннями і

практичними навичками і вміннями з англійської мови.

Проблематикою використання аудіо та відеоматеріалів у навчальному процесі займалися у своїх наукових роботах О. Зубченко, С. Ніколаєва, О. Тернопольський та інші. Варто зазначити, що під час використання відео та аудіо записів відбувається гармонізація взаємин, мети, намірів, думок усіх учасників навчального процесу. Таке гармонійне становище забезпечує зберігання їхнього емоційного сприйняття навчальної дійсності, що в свою чергу є забезпеченням щодо створення оптимального психологічного клімату для здобуття позитивних результатів учнів старших класів. Вище зазначений процес у психології був вперше розроблений в 70-х роках ХХ століття американськими дослідниками Р. Бендлером і Дж. Гриндером.

Велика кількість психологічних чинників пов'язана з діяльністю кожної людини. Як стверджують психологи, використання аудіо та відеоматеріалів під час онлайн уроків набагато покращує кінцеві результати та набагато більше залучає учнів до комунікативної діяльності. Слід зауважити, що останнім часом майже кожного дня підвищується зацікавленість учнів старшої школи засобами масової інформації. Ці засоби являються для них найбільш видовищними, а також здатні викликати інтерес і підтримувати увагу тривалий час. Зазначимо, що використання відеороликів та звукових записів спонукає до розвитку зорової та слухової пам'яті людини, які в свою чергу, дуже посилюють процеси засвоєння та запам'ятовування нового матеріалу.

Вчені-психоаналітики Р. Бендлер і Дж. Гриндер дійшли висновку, що найголовніше в процесі навчання це – емоційний фактор, який або ж спонукає учнів до засвоєння нових знань, або ж виробляє у них стійкий мотив до протистояння чогось нового [20].

Вчений Ю. Верисокін у своїй статті «Відеофільм як засіб підвищення мотивації учнів» прийшов до висновку, що в сучасній школі використання аудіо та відеоматеріалів на уроці є не тільки доречним, але й обов'язковим. Цікава робота з такими допоміжними матеріалами на онлайн занятті урізноманітнює діяльність учнів старших класів під час навчання іноземної мови. Завдяки таким аудіо та відеоматеріалам звичайний урок стає більш цікавим для школярів, а

також впливає на рівень мотивації вивчення англійської мови.

Детальніше розглянемо можливості використання відео та аудіоматеріалів у процесі дистанційного навчання англійської мови у старших класах. Останнім часом західні країни напрочуд велику увагу приділяють інноваційним досягненням у галузі технологій. Регулярно створюються загальнонаціональні розгалужені структури ресурсів інформатики, аудіо та відеозасобів для навчальних закладів, з використанням яких перед дослідниками відкрилися перспективи, які були невідомі до цього часу у вирішенні терміново важливих завдань задля підвищення якості навчального процесу.

Ознайомившись з роботою «Типологія відеофонограм для навчання усного іншомовного спілкування» доцента Н. Бичкової, вона відмічає, що відеозасоби не можна вважати новою технологією. Але, як виявляється, при вивченні іноземних мов у школах вони майже не використовуються. Лише в закладах з поглибленим вивченням іноземних мов учителі та учні співпрацюють з відеоматеріалами. Потенціал відеометоду для якісного комунікативного викладання мови очевидний. Завдяки цьому методу відбувається більш точно та чітко відображення мови в практичному користуванні, так як вона вживається конкретними мовцями, а також тісно пов'язана з реальною мовною ситуацією. Її комунікативна мета посилюється багатьма візуальними немовними характеристиками (міміка, жести, настрій, тощо).

Варто зазначити, що експерти Ради Європи вважають, що на відміну від телебачення, мультфільмів та кінофільмів, які також дуже корисно використовувати для вивчення англійської мови, відеометод має певні переваги. Перегляд телебачення сприймається більш як програми, які замінюють вчителя, ніж як джерела, що можуть бути використані для взаємодії між вчителем та учнем. Водночас як нова відеотехнологія дає можливість використовувати записи із зупинками, розділення двох каналів (аудіо та відео), а також використання стоп-кадру – це все дозволяє проводити дискусію щодо відеосцени. Учням старшої школи можна запропонувати після перегляду відео-ролика без звукового супроводу, спробувати встановити де відбувається дія та про що йде мова. Виділяють групи вправ відеозаписів: відеовідгук, де учні

спрямовані на роботу в різних мовленнєвих ситуаціях, відеозапис, що використовується для детального обговорення, а також відеопроєкт, де відео є засобом для певних учнівських робіт, таких як документальний фільм, рекламний ролик, новини. В результаті технології використання відеокамери дає натхнення і мотивацію навчання та спонукає учнів, особливо старших класів, до праці над вдосконаленням комунікативних умінь.

При опрацюванні фрагментів автентичних відеофільмів для навчання лексики Т. Яхунов у своїй роботі «Кіноінформація та її використання для навчання лексики соціокультурним компонентом» зазначає, що величезне значення має визначення раціонального співвідношення зорової та звукової інформації у фрагментах чи роликах з іншомовним супроводом. Завжди привертали увагу дослідників саме роль та варіанти такого співвідношення, які займалися над вивченням проблем навчального телебачення. Одна група дослідників вважає, що зоровий контакт є одним з основних компонентом відеофонограми (Е. Багіров, С. Равич), а інша група вчених пропонує приділяти більше уваги звуковому контакту, пояснюючи це тим, що «звуковий контакт набуває більшої поліфонічності відносно зображення та самостійної змістової насиченості, що несе нове трактування зоровому контакту». Крім того, зарубіжні методисти (S. Cirder, R. Sherrington) висловлюють свою думку про важливість рівноправності двох компонентів (мовлення та зображення) у відеофонограмі, особливо під час опанування іноземної мови.

Мовлення уривку з відеофільму, який рекомендовано і застосовується для навчання лексики з англійської мови для учнів, є тим самим джерелом іншомовної лінгвістичної та екстралінгвістичної інформації, а також надає загальну характеристику відеоконтакту, тобто конкретики деталям. Як відомо, слово характеризує зображення, уточнює, розкриває його, керує процесом перегляду фільму. Словесний контакт несе в собі зовсім іншу інформацію, яка не може бути сприйнята зоровим.

Щодо зорового контакту, який розкриває середовище, обставини дії, тісно пов'язаний з темою, має можливість сформулювати в школярів додаткові асоціації, допомагає зрозуміти залежність, яка виникла між мовою, мовленням та

ситуацією завдяки безпосередньому сприйняттю. Варто зазначити, що саме автентичні фрагменти мають собі за мету відображати співвіднесення мовного вираження з конкретною ситуацією, а саме, відбувається процес контекстуалізації. Крім того, зоровий контакт автентичних матеріалів є досить різноманітним і має змогу поєднувати в собі жанрові та виразні можливості наукового, хроніко-документального та мультиплікаційного кіно.

Завдяки роботі Маргарет Аллан «Teaching English with Video» ми усвідомлюємо, що специфіка відео дає унікальну можливість поєднувати зорові та звукові образи в типових обставинах. Як варіант, можна запропонувати учням старшої школи певну мовленнєву ситуацію, в якій вони за допомогою вчителя можуть опинитися в ролі активних учасників спілкування англійською.

Якості навчання англійської мови цим засобом сприяють також і технічні можливості відео, які дозволяють зупиняти та повторювати певну дію. Варто пам'ятати, що учні звикли до пасивного перегляду телевізійних програм. Тому при всіх можливостях відео в центрі уваги на онлайн занятті залишається вчитель, який мусить організувати активне сприйняття ролику та наступну комунікативну діяльність учнів старшої школи.

Всі ми реально розуміємо, що опанувати комунікативну компетенцію англійською мовою, не знаходячись в країні мови, справа зовсім не з легких, а ще якщо це стосується онлайн навчання іноземної мови у старших класах. Тому основним завданням вчителя є і буде – створення реальних і уявних ситуацій спілкування на онлайн уроці, при цьому використовуючи різні методи і способи роботи (рольові ігри, дискусії, творчі проєкти, тощо). Теж досить важливе завдання – це залучити та зацікавити школярів до культурних цінностей народу тієї мови, що необхідно опанувати. Задля виконання цих завдань вагоме значення має використання автентичних матеріалів (малюнків, текстів, звукозаписів, тощо).

В основному знайомство з життям, порядками та культурою англійських країн відбувається через текст та ілюстрації до нього. Завдяки опануванню цими матеріалами, школярам буде набагато легше орієнтуватися в країні мови, що вивчається, у випадку реальної подорожі. Паралельно з цим,

вчитель повинен донести учням старшої школи наочне уявлення про буденне життя, традиції, мовні реалії англomовних країн.

Очевидно, що використання відеотехнологій на онлайн уроках сприяє підвищенню якості знань, оскільки, дозволяє використати такі види комунікативної діяльності, як аудіювання, мовлення, читання і письмо (при виконанні вправ). Використання відео доведено психологічно: саме через органи зору і слуху людина отримує основний об'єм інформації про навколишнє середовище.

Однією з обов'язкових умов ефективного навчання іноземної мови є висока мотивація школярів. Зазначаємо, що над підвищенням мотивації слід працювати не періодично, а постійно, а залучення відеоматеріалів сприяє вирішенню цього завдання. Крім того, фільми – це насичене джерело збагачення словникового запасу, а також спосіб формування комунікативної компетенції в цілому.

Більш того, використання англomовних відеозаписів на онлайн уроках сприяє індивідуалізації навчання і розвитку мотивації мовної діяльності учнів. При використанні відеоматеріалів на онлайн уроках з англійської мови можемо спостерігати розвиток таких типів мотивації: самомотивація, коли ролик і так досить цікавий, і мотивація, яка досягається тим, що учень розуміє та усвідомлює мову фільму. Це приносить учню неймовірне задоволення та надає віру у свої сили і бажання до подальшого вдосконалення.

Отже зазначимо, що застосування на уроці відеоматеріалів – це не тільки рекомендація додаткового джерела інформації. Тому що, використання відеороликів спричиняє розвиток різних сторін психічної діяльності учнів, особливо, уваги та пам'яті. На онлайн уроці під час перегляду розвивається атмосфера спільної пізнавальної діяльності. В таких умовах навіть неуважний учень стає уважнішим. Задля того, щоб усвідомити зміст ролика, учням потрібно докласти чималі зусилля. Так мимовільна увага переходить в довільну, а інтенсивність уваги прямопропорційно впливає на процес запам'ятовування. Використання різних каналів сприйняття нової інформації (слуховий, зоровий, моторне сприйняття) позитивно впливає на

міцність збереження мовного матеріалу.

Наведемо деякі умови, яких необхідно дотримуватися при використанні наочного методу (демонстрації відеоматеріалу):

- відеоматеріал має відповідати рівню знань учнів;
- наочність слід показувати поступово і тільки у відповідний момент уроку;
- спостереження має бути організоване так, щоб усі учні могли добре бачити відеоматеріал;
- потрібно чітко виділяти головне;
- відеоматеріал має бути точно узгоджений з учбовим матеріалом, що вивчається в даний період.

Взагалі існує дуже багато нестандартних форм роботи вчителя, які активізують увагу та зацікавленість здобувачів освіти до вивчення англійської мови. Саме робота з відеоматеріалами – це найефективніша форма учбової діяльності, яка не лише активізує та охоплює увагу учнів, але й сприяє вдосконаленню їх навичок мовлення, оскільки, зорова опора звучного з екрану іншомовного звукового контакту допомагає точнішому розумінню його сенсу. Безумовно, використання відео на онлайн уроці іноземної мови відкриває цілий спектр унікальних можливостей для вчителя й учнів в сенсі опанування іншомовною культурою. Особливо, в плані формування соціокультурної компетенції, як однієї з складових комунікативної компетенції.

В порівнянні з аудіо або звичайним текстом, які можуть містити високу інформативну, освітню, виховну і розвиваючу цінність, відеотекст має перевагу, яка сполучає в собі різні аспекти мовної взаємодії. Крім змістовної сторони спілкування, відеотекст містить візуальну інформацію про місце події, невербальну поведінку учасників спілкування в певній ситуації. Завдяки візуальному контакту можна краще зрозуміти і закріпити як фактичну інформацію, так і мовні особливості мови в конкретному контексті. Відеоматеріали надають розширені можливості для проведення аналізу, побудованого на порівнянні і зіставленні культурних реалій і особливостей поведінки людей в будь-яких ситуаціях міжкультурного спілкування (тільки за умови, що обрані відеотексти дають необхідну основу для

такого порівняння). Доведено й те, що відео має сильний емоційний вплив на учнів, та слугує певним стимулом для створення додаткової мотивації в майбутній учбово-пошуковій і творчій діяльності. Також крім учбових відео можна з успіхом використовувати такі відеоматеріали як – художні і документальні фільми; мультфільми; відеозаписи телевізійних новин та інших телепередач; музичні відеокліпи; рекламу; відеоекскурсії різними містами і музеями світу, тощо. Такий принцип роботи дозволить організувати успішну роботу з класами різних рівнів учнів. Авжеж дозволено використовувати безліч різноманітних завдань, залежно від інтересів класу, їх рівня і часу, який можна виділити на цей вид діяльності.

Підводячи підсумки, можна стверджувати, що учбові відеокурси, документальні і художні фільми, мультиплікація розкриває широкі можливості для активної роботи в процесі формування мовних навичок і умінь учнів. А також очевидно, що роблять навчальний процес оволодіння іноземною мовою привабливим для школярів на усіх етапах навчання.

2.3. Специфіка організації дистанційних уроків англійської мови з використанням платформи YouTube

Сьогодні вже неможливо викладати дисципліни традиційно, коли у центрі навчального процесу знаходиться вчитель, а здобувачі освіти мовчки сприймають матеріал, виконують самостійні роботи, контрольні роботи, розповідають правила та вірші, і в результаті одержують бали за ті знання та навички, які отримали в процесі навчання.

Виникають ситуації, коли вчителю потрібно викласти матеріал авторським способом, надати детальніші пояснення, чи підкреслити важливі моменти, актуальні для цієї групи здобувачів освіти. У таких випадках доречно буде записати власний відеоролик і просто надати до нього доступ через мережу YouTube, чи аналогічні сервіси. А також час задля ефективного вивчення та

опанування англійською мовою використовують будь-які предметні відео з YouTube, мається на увазі відеоматеріал, який працює як допоміжний засіб передачі нової інформації з іноземної мови для старшокласників. Обравши схему та проаналізувавши її статистику, можна чітко побачити як пов'язаний відеоряд з підтримкою тексту.

У світі Інтернету існує безліч платформ для додаткових матеріалів з англійської мови, а саме відеоматеріалів. YouTube на сьогоднішній день являється найзручнішим та найпопулярнішим серед інших відомих сайтів. (Рис.2)

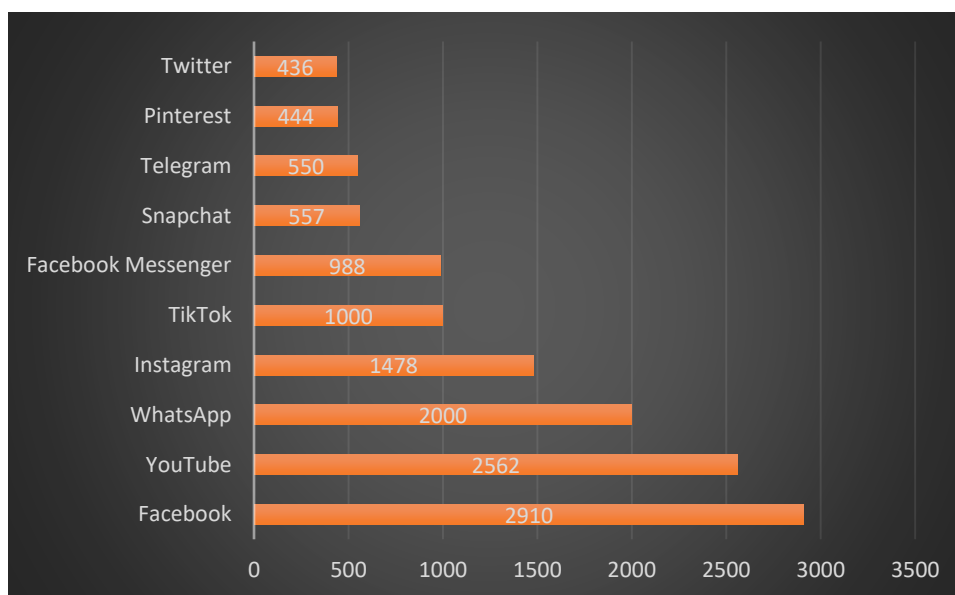

Рис.2 Most popular social networks worldwide as of September 2022, ranked by number of active users (in millions)

Дослідивши статистику сайту Statista на даний момент майже 2,5 мільярди людей користуються соціальними мережами у світі. Слід зазначити, що велика кількість жителів всіх континентів користується Інтернетом не тільки для спілкування онлайн, гри в мережеві ігри, а й для вивчення та розповсюдження конкретного контенту. За результатами, вище згаданої схеми, бачимо, що платформа YouTube знаходиться серед лідерів. Завдяки цьому, давайте звернемо увагу на саме цей сайт, як на популярну та зручну платформу, з якої черпаємо додаткові відомості та допоміжні матеріали задля вивчення англійської мови у старшій школі [25]. Крім того, зазначимо, що YouTube у порівнянні з іншими ресурсами являється найшвидшим та найдоступнішим засобом розповсюдження

інформації серед користувачів. Існує, навіть, таке поняття як «вірусне відео». Звернувшись до UrbanDictionary, «вірусне відео» має таке значення з зазначенням YouTube, як одного з головних його ресурсів: Viral Videos are online videos which gain mass popularity through Internet Sharing, such as entertainment websites, e-mail messages or suggesting a friend watch it. Heavy.com and Youtube.com are two well-known examples of media sharing websites which contain viral videos [26].

Яскравим прикладом, в підтвердження вище сказаного, є те, що в квітні 2019 року у Тейлор Свіфт і Panic! at the Disco був реліз на композицію «Me!», який набрав 62,5 мільйона переглядів на YouTube за добу. Згідно цих статистичних даних, можливості платформи YouTube з розповсюдження новин та тенденцій не можуть навіть змагатися з найпопулярнішими світовими журналами (Time Magazine, Forbes), так як їхні можливості охопити досить гігантську аудиторію є вкрай обмеженими.

При цьому мусимо зазначити, що серед усіх відеороликів, які розміщені на платформі YouTube, існують різні типи відео, починаючи від розмовно-побутового жанру, музикальних кліпів до професійного авторського читання творів. Це дає змогу вчителям обирати потрібний та актуальний контент, який зможе зацікавити та спонукати до вивчення англійської мови вередливих учнів старших класів у порівнянні зі стандартними відео для опанування іноземної мови. Саме авторська вимова, інтонація та швидкість в цьому випадку слугують тим чи іншим поштовхом для заохочення поглиблювати знання з іноземної мови. Завдяки нестандартному контенту, учні старшої школи стають більш зацікавленими щодо вивчення певного аспекту та в цілому англійської мови.

Зважаючи на те, що дуже доцільно та корисно у старшій школі під час дистанційного навчання використовувати відео матеріали з платформи YouTube, треба постійно звертати увагу та контролювати рівень спроможності учнів. Так як ми маємо справу з підлітками, які в свою чергу, мають різні технічні можливості та індивідуальний розумовий склад. Тому необхідно добре проаналізувати доцільність використання будь-яких відео матеріалів, перед тим як порекомендувати всьому класу на опанування та вивчення. Таким чином, вчителі підстрахують себе задля уникнення демотивації та знеохочення тих

учнів, для яких це буде занадто високий рівень складності розуміння інформації. В жодному випадку це не значить, що не слід використовувати та залучувати автентичні відеоматеріали під час онлайн навчання тільки з учнями, які мають високий рівень володіння мови. Просто потрібно перед тим, як пропонувати їх здобувачам освіти, проаналізувати їх корисність та свідомо обирати контент.

На платформі YouTube автентичні відеоматеріали мають досить багато переваг, які зумовлюють доцільність їх використання у навчанні англійської мови для старших класів:

1. Наявність лексичного матеріалу, що є характерним для розмовно-побутового стилю.

2. Слід зазначити, що весь відеоматеріал репрезентований носіями мови, а значить, він відповідає всім сучасним тенденціям та напрямам, які відбуваються в мові на граматичному, лексичному та стилістичному рівнях.

3. Індивідуальний підхід до вибору контенту. Враховуються можливості та вікові особливості здобувачів освіти.

4. Чималий вибір короткого за тривалістю відео, але все ж таки досить змістовного, що дозволяє його впровадити у навчальний процес в межах онлайн уроку.

5. Вчитель може обирати відеоряд з різними різновидами репрезентування іноземної мови за допомогою певних діалектів, щоб ознайомити учнів поближче з «живою» мовою.

6. Використовувати відео матеріали не обов'язково тільки на онлайн уроках з англійської мови, а й в будь-якій життєвій ситуації, наприклад, будь-яка доросла людина за бажанням цікавиться та вивчає стилістику, міжкультурну комунікацію тощо.

7. Безкоштовний доступ майже до будь-якого матеріалу.

Отже, перед вчителем постає питання як саме учні повинні переглядати відео, щоб це не було просто пасивним переглядом. Завдяки тому, що платформа YouTube має широкий вибір автентичного контенту та необмежений доступ до нього, то це надає вчителю багато варіантів його застосування під час дистанційного навчання. Тоді вчитель має можливість реалізовувати ефективно

та якісне вивчення нового матеріалу з англійської мови. Також перед вчителем англійської мови актуальним постійно є завдання – звертати увагу та контролювати рівень спроможності учнів. Так як учні старших класів мають різні технічні можливості та індивідуальний розумовий склад. Також вчителі мають обрати досить актуальний контент по темі, оскільки, він повинен зацікавити старшокласників до вивчення та опанування англійською мовою, а завдяки платформі YouTube можна скоротити час на пошук потрібних матеріалів.

2.4. Організація, проведення та результати ефективності експериментального навчання

В цій частині наукової роботи ми продемонструємо результати методичного дослідження. Наше методичне дослідження відображає досвід отриманий під час дистанційного навчання іноземної мови, згідно зі всіма особливостями. Цей експеримент проведено під час навчального процесу відповідно до раніше створеного плану навчання.

Задля кінцевих результатів ми використали дані, які отримали під час першого та завершального етапу дослідження учнів. Дослідження було спрямоване на виявлення продуктивності використання платформи YouTube у процесі формування компетентностей з англійської мови.

Мета дослідження – проаналізувати продуктивність впровадження використання платформи YouTube на уроках англійської мови у старших класах.

Завдання, яке постало перед нами під час проведення дослідження:

- Оцінити рівень граматичної обізнаності учнів 10 класів до та після експерименту.

Експериментальне дослідження було проведено в 10 класах Дніпровському ліцеї №7. Отже, для дослідження ми обрали два 10 класи для отримання точних даних – ми отримали результати на початковому та завершальному етапі. Експеримент з учнями старшої школи відбувався з 01.09.2023 – 22.09.2023.

В дослідженні брали участь 32 учні, з них: 16 дівчат та 16 хлопців. На початковому етапі ми оцінили рівень англійської мови. За результатами учні мають різні рівні володіння іноземною мовою – це зумовлено труднощами, з якими зіштовхується дитина під час вивчення мови. В таблиці 1 наведено паспорт експерименту:

Таблиця 1. Паспорт експерименту

Завдання	Дослідження продуктивності методики застосування платформи YouTube та інших автентичних матеріалів у розвитку граматичної компетентності учнів 10 класів.
Об'єкт	Учні 10 класу
Спосіб проведення спостереження	Відкрите спостереження
Спосіб фіксації отриманих даних	Графічний
Метод аналізу зібраного матеріалу	Зіставний
Етапи	<ol style="list-style-type: none"> 1. Проведення пробного уроку; 2. Систематизація отриманих результатів під час першого етапу дослідження; 3. Проведення серії уроків з впровадженням використання автентичних матеріалів під час дистанційного навчання; 4. Систематизація отриманих результатів під час другого етапу спостереження; 5. Зіставлення отриманих результатів та їх аналіз, висновки.

Наше спостереження можна поділити на п'ять різних етапів. Перший етап в експериментальному навчанні було проведено із застосуванням автентичних матеріалів.

На другому етапі зібрали інформацію про рівень англійської мови учнів, зокрема граматичної компетентності, з використанням онлайн – технологій.

На третьому етапі ми спробували впровадити онлайн завдання, зокрема навчальних сервісів: ZOOM, Google Workspace, e-schools, OneNote, Classkick, Microsoft Teams, Ding Talk, ClassDojo, Google Classroom, створених для розвитку мовленнєвих компетентностей школярів 10 класу Дніпровського ліцею.

На четвертому етапі ми провели спостереження для того, щоб виявити продуктивність впровадження завдань створених на базі вище згаданих сервісів та провели невелике опитування. В цьому опитуванні відобразили власні враження учнів від модернізованого процесу навчання.

На п'ятому етапі ми порівняли отримані під час спостереження результати першого і другого експерименту, та підсумували отриману інформацію про ефективність подібного формату навчання у старшій школі.

Тривалість експерименту – три тижні.

Слід урахувати, що в даному ліцеї діє 12 – ти бальна система оцінювання, тому оцінювали відповіді школярів до 12 балів. Згідно з цим наведемо наступну шкалу оцінки рівнів сформованих компетентностей (Таб. 2).

Таблиця 2. Характеристика рівнів оцінки сформованих граматичних компетентностей учнів 10 класу

Рівень	Бали	Характеристика
Високий рівень	10 - 12	Учень чудово засвоїв матеріали уроку та може знайти джерела інформації і

		проаналізувати їх. Застосовує отримані знання в складних та творчих ситуаціях.
Достатній рівень	7 – 9	Учень може використувати отримані знання у стандартних ситуаціях, порівнює інформацію.
Середній рівень	4 – 6	Учень має середній рівень граматичної компетентності, володіє лише окремими елементами. Дуже рідко застосовує отримані знання як в усній, так і в письмовій формі.
Початковий рівень	1 – 3	Учень має поверхневі знання з даного предмету.

Звернемо увагу, що на першому етапі оцінювання і спостереження ми не повідомили результати школярам для того, щоб не згасити бажання та мотивацію брати участь в нашому експериментальному навчанні.

Наша мета на початковому етапі експериментального дослідження полягала у визначенні рівня граматичної обізнаності учнів 10 класу, тому ми провели з ними вхідне тестування. Учні повинні були виконати завдання з граматики, яка вже вивчалася ними у минулому році.

Ми сформували список типових помилок під проведення тестування:

1. Необізнаність у злічувальних та незлічувальних іменниках.
2. Неправильне використання часів англійської мови.
3. Неправильне використання модальних дієслів.
4. Неправильне використання конструкції *there was / there were*.

За результатами опитування 75% школярів експериментального класу та 77 % контрольного класу показали відсутність знань з злічувальних та незлічувальних іменників (Рис. 3).

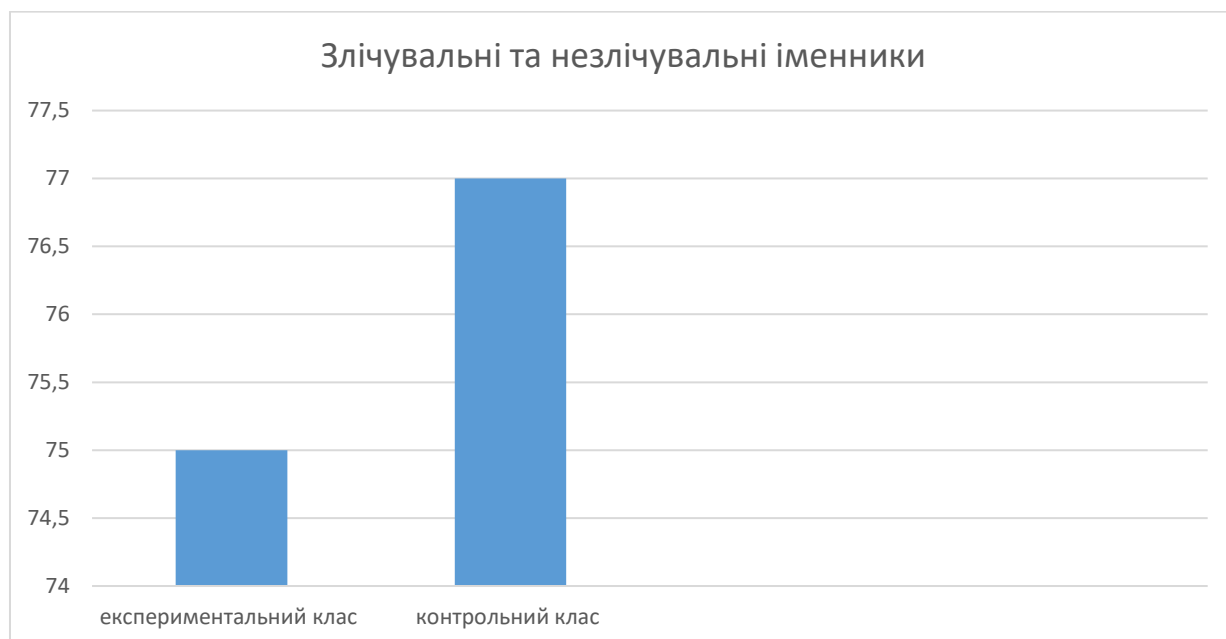

Рис. 3. Помилки у злічувальних та незлічувальних іменниках

Приблизно 91 % школярів експериментальної та 94 % контрольної групи зробили помилки у частині застосування часів англійської мови. Це можна пояснити відмінностями в українській мові та мови, яку вони вивчають. Англійська мова має більше часів, тому і під час вивчення мови ми повинні приділяти даному аспекту більше уваги та часу (Рис. 4).

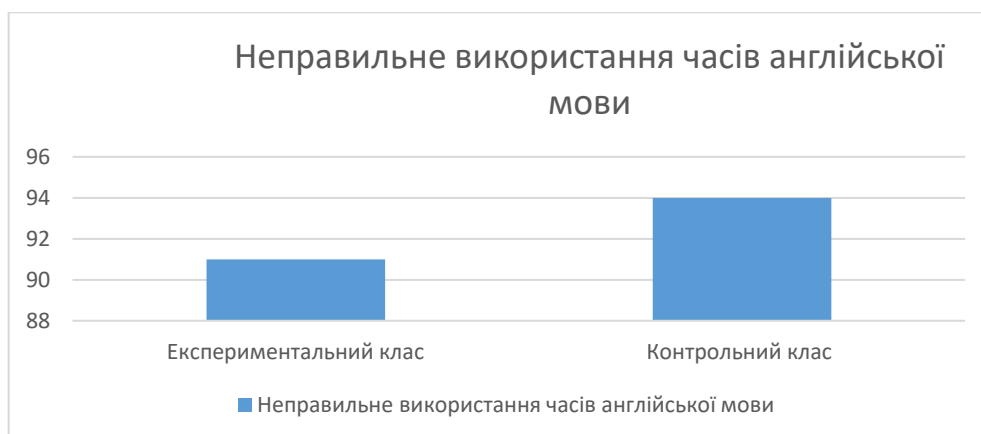

Рис. 4. Неправильне використання часів англійської мови

Приблизно 84 % експериментального класу та 79% школярів контрольного класу неправильно застосували модальні дієслова, складність полягає у різниці

їх використання у контекстах, скоріш за все учні не ознайомлені теорією з даної теми (Рис. 5).

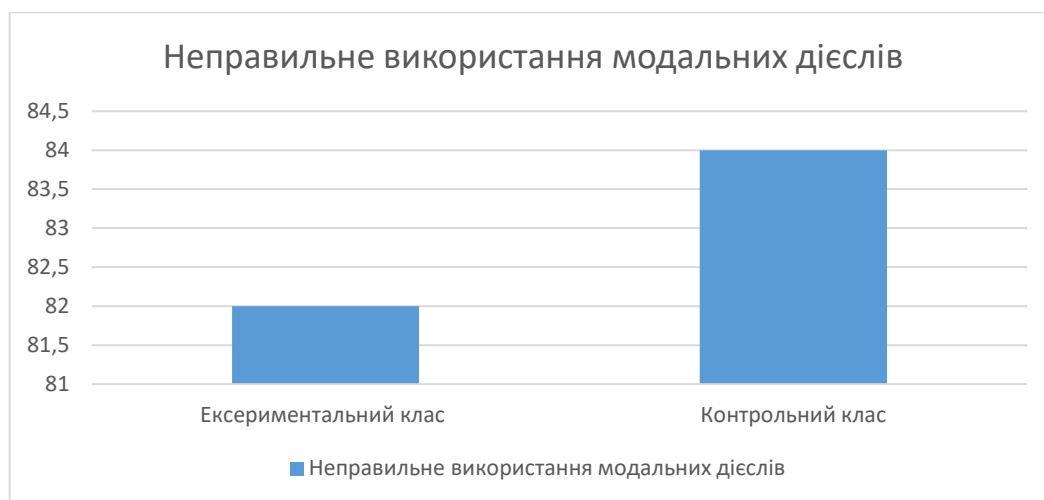

Рис. 5. Неправильне використання модальних дієслів

Згідно з отриманими результатами опитування 29 % експериментального класу зробили помилки у використанні конструкції *there was / there were* та 23 % контрольного класу (Рис. 6).

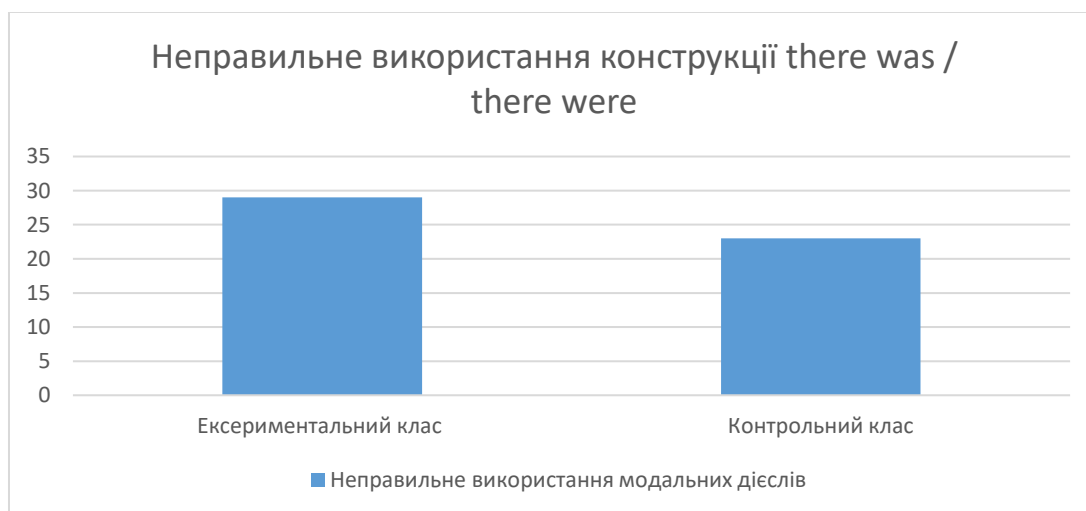

Рис. 6. Неправильне використання конструкції *there was/there were*

Отже, проаналізувавши інформацію, учні мають низький рівень граматичної компетентності, це зумовлено труднощами з якими зіштовхуються учні під час вивчення іноземної мови, а саме у багатьох учнів відсутня мотивація до вивчення іноземної мови. Мотивація відіграє надважливу роль, оскільки, допомагає систематизувати та легко запам'ятовувати інформацію. Також слід зазначити, що синтаксичні та морфологічні відмінності у мовах вплинули на

результат тесту. Ці відмінності у мовах ускладнюють навчальний процес. Та останній фактор, який став причиною низьких результатів – це середовище, в якому навчаються учні. На жаль, вчитель не має змоги приділити багато уваги кожному учневі, а як відомо, кожен учень має власні здібності, тому навчання без індивідуального підходу іноді малоефективне.

Спробуємо узагальнити отримані результати під час експериментного навчання у вигляді таблиці (Таб.3).

Таблиця 3. Узагальнююча таблиця граматичної компетентності школярів експериментального та контрольного класу за результатами першого тестування

Тип помилок	Експериментальний клас	Контрольний клас
1.	75	77
2.	91	94
3.	84	79
4.	53	49
5.	29	23

Під час нашого дослідження в експериментальному класі провели пробний урок, метою якого було формування та удосконалення граматичної компетентності за допомогою використання онлайн технологій. З кожним уроком ми ускладнювали завдання для того, щоб прискорити процес навчання. Та як вже було зазначено про переваги самомотивації, під час навчання учні мотивувались своїми досягненнями та мали здорову конкуренцію.

Проводили ми експериментальне навчання лише в одному з класів, а учні контрольного класу навчались за стандартною програмою за шкільними підручниками. На завершальному етапі після проведення експерименту ми

повторно провели тест на визначення рівня граматичної компетентності. А зараз порівняємо отримані результати у формі діаграм.

За результатами дослідження в експериментальному класі кількість помилок у використанні злічуваних та незлічуваних іменників зменшилась на 39% та у контрольній групі лише на 23% (Рис.7).

Рис. 7. Злічувальні та незлічувальні іменники

Також ми можемо побачити зміни у граматичній компетентності із використання часових форм на 24% в експериментальному класі та невеликі зміни на 13% у другому класі (Рис.8).

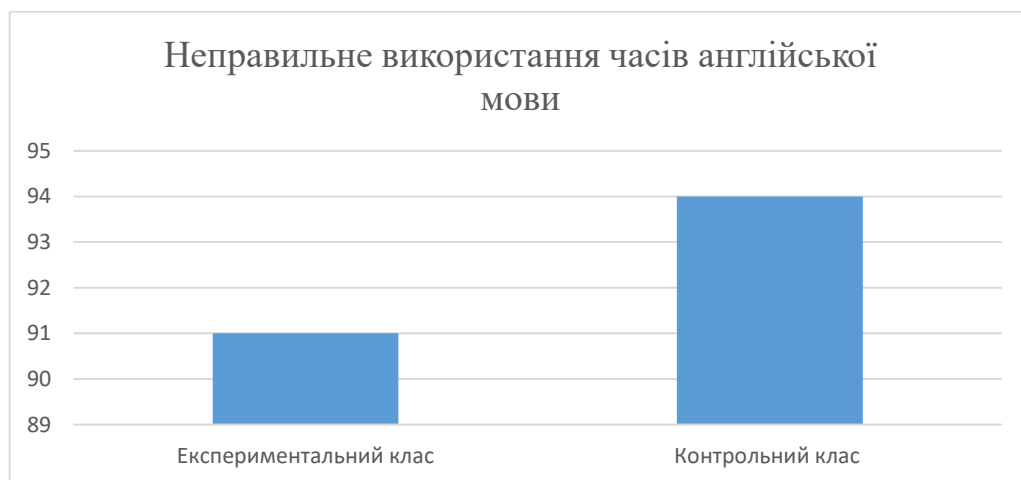

Рис. 8. Неправильне використання часів англійської мови

Спостерігаємо зміни і у третій проблемі, кінцеве тестування показало, що учні, в яких застосовувались онлайн сервіси та автентичні матеріали, 35% учнів не допустило помилок, а у другій групі 19% (Рис. 9).

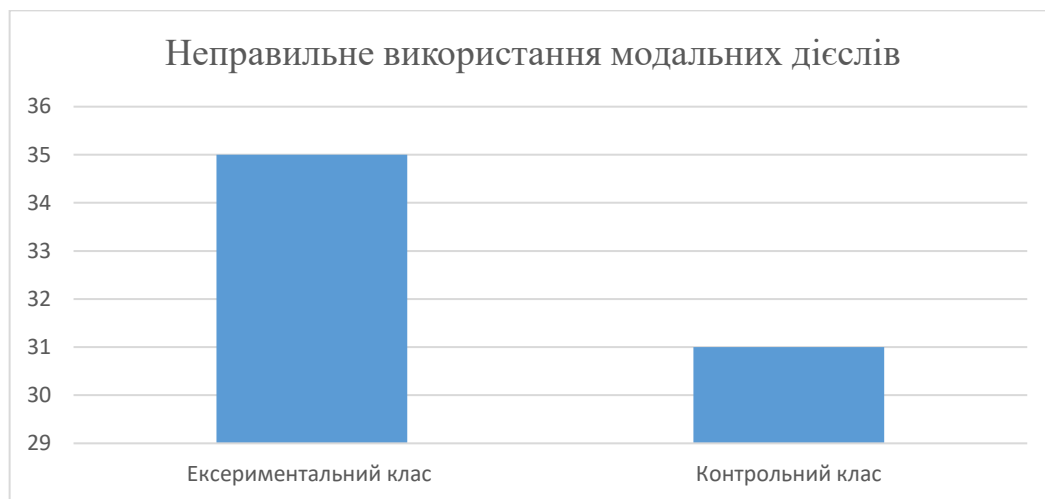

Рис. 9. Неправильне використання модальних дієслів

Та остаточні результати по використанню конструкцій *there was/there were* показали такі результати: експериментальна група 24 %, контрольна група 16% (Рис. 10).

Рис. 10. Неправильне використання конструкції *there was/there were*

Щоб зробити остаточний аналіз граматичної компетентності учнів до та після експерименти ми створили діаграму з даними отриманими на початковому та завершальному етапі (Рис. 11 експериментального класу та Рис. 12 контрольного класу).

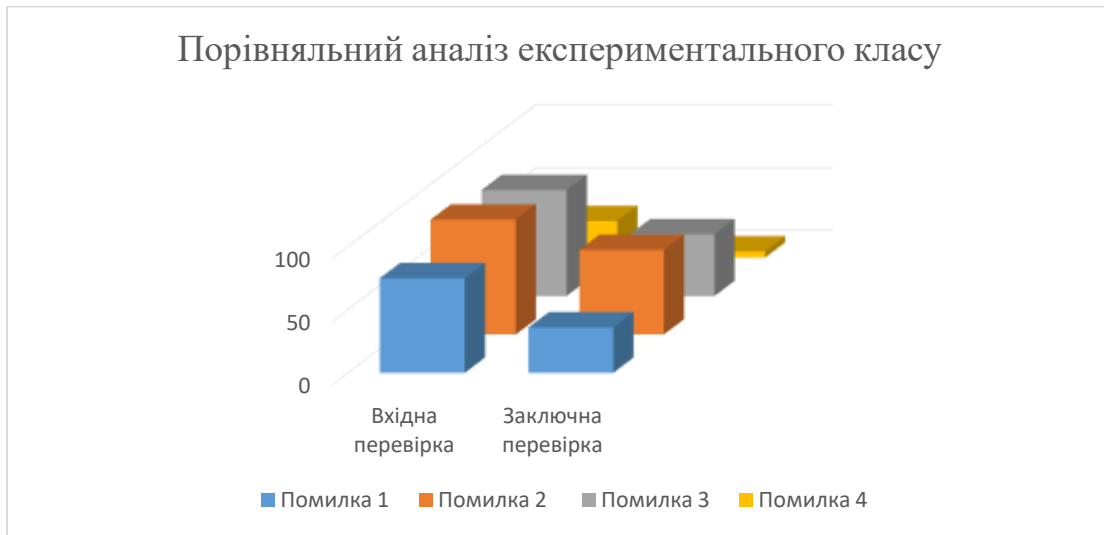

Рис. 11. Порівняльний аналіз результатів дослідження експериментального класу першого та завершального етапу

Рис. 12. Порівняльний аналіз результатів дослідження контрольного класу першого та кінцевого етапу

Отже, ми відслідковуємо позитивні зміни у граматичній компетентності експериментального та контрольного класу.

Таб. 4. Зіставний аналіз повторного тестування експериментального та контрольного класу

Тип помилок	Експериментальний клас			Контрольний клас		
	I діагностика	II діагностика	Результат	I діагностика	II діагностика	Результат
I.	75%	36%	- 39%	77%	54%	- 23%
II.	91%	67%	- 24%	94%	81%	- 13%
III.	84%	49%	- 35%	79%	60%	- 19%
IV.	29%	5%	- 24%	23%	16%	- 4%

Проаналізувавши отримані результати, (Таб. 4.) бачимо, що застосування автентичних матеріалів на уроках англійської мови модернізує та дуже допомагає швидше удосконалити учням граматичну компетентність. Наприклад, зіставивши дані в експериментальному класі після першого і завершального дослідження, спостерігаємо, що кількість помилок зменшилась на 20%.

В той час, як в контрольованому класі кількість допущених помилок скоротилась лише на 14%. Це набагато менше, ніж в експериментальному класі. Пояснити можемо це відсутністю індивідуального підходу у процесі навчання, оскільки опанування граматичної компетентності доволі складний процес і кожен учень вивчає матеріал у своєму темпі.

Аналізуючи отримані дані можна зробити такі висновки:

1. Учні роблять помилки під час тесту, але їх кількість зменшилась.
2. Систематичне впровадження автентичних матеріалів допомагає швидше опанувати складний навчальний матеріал.
3. Додаткові матеріали допомагають застосовувати індивідуальний підхід.
4. Створена методика – ефективний шлях опанування граматичної компетентності.

Висновки до розділу 2

У цьому розділі, по-перше, ми розібрали та розтлумачили поняття, що ж таке «методика». Тобто, це – прийоми і засоби, які використовуються в науці. У нашій роботі мова йде про онлайн уроки з англійської мови у старшій школі. Це пояснюється тим, що перед вчителями постає питання вибору потрібного контенту з автентичними матеріалами. Необхідні матеріали можна знайти в різних джерелах, на різних платформах. Попередньо проаналізувавши статистичні дані по кількості користувачів із сайту Statista, ми зупиняємо свій вибір на платформі YouTube. Як стало відомо, що саме YouTube знаходиться серед лідерів. Різноманітний контент будь-якого жанру, доступність, а також безкоштовна основа платформи відкриває перед вчителями безліч можливостей щодо організації навчального процесу. До найголовніших переваг цього контенту можна віднести наявність «живої мови», яка включає в себе актуальний лексичний матеріал та відповідає сучасним тенденціям, які впливають на мову та змінюють її. Відомо, що кожний контент YouTube має свою аудиторію. Її можна умовно поділити на широку, для якої характерним є більш розмовно-побутовий варіант мови, а також глядач-експерт з використанням специфічної, термінологічної мови.

Зазначимо, що контент YouTube дозволяє обрати потрібний за темою матеріал, що буде відповідати преференціям учнів, їх можливостям та віковим особливостям, таким чином реалізуючи індивідуальний підхід до кожного старшокласника.

Завдяки можливостям персоналізації контенту, здобувачі освіти, в свою чергу, стануть більш активними у своєму прагненні вивчати мову, завдяки чому інтенсифікується рівень мотивації та продуктивності. Вони стануть усвідомлювати як важливо зараз вивчати англійську мову, яку в недалекому майбутньому будуть активно використовувати у різних сферах свого життя.

Аби підтвердити все вище сказане, провели спостереження в 10 класах Дніпровського ліцею №7. Для того, щоб отримати точні дані, проводили опитування та робили спостереження одразу в обох класах. Один із класів

навчався з використанням автентичних матеріалів, платформи YouTube, а інший клас вивчав англійську мову за стандартною програмою. Експеримент було проведено з 01.09.2023 – 22.09.2023.

В дослідженні взяли участь 32 учні, з них: 16 дівчат та 16 хлопців. На початковому етапі ми дізналися рівень англійської мови та за результатами учні мають різні рівні володіння англійської мови це зумовлено труднощами з якими зіштовхується дитина під час вивчення іноземної мови.

Під час дослідження ми використали графічний спосіб спостереження та для аналізу інформації використали зіставний спосіб. Дослідження відбувалось протягом п'яти етапів:

1. Проведення пробного уроку;
2. Систематизація отриманих результатів під час першого етапу дослідження;
3. Проведення уроків з впровадження автентичних матеріалів, використання платформи YouTube;
4. Систематизація отриманих результатів під час другого етапу спостереження;
5. Зіставлення отриманих результатів та їх аналіз, висновки.

Проаналізував шкалу оцінювання учнів в ліцеї, склали невелику характеристику. Також після проведення першого тестування ми не оголошували результати школярам для того, щоб не згасити бажання брати участь в нашому експериментальному навчанні.

Для того, щоб зрозуміти які найчастіше помилки допускають учні, ми створили їх список під час проведення тестування:

1. Необізнаність у злічувальні та незлічувальні іменники
2. Неправильне використання часів англійської мови.
3. Неправильне використання модальних дієслів.
4. Неправильне використання конструкції there was/there were.

Дані отримані під час опитування ми продемонстрували у вигляді діаграм та таблиць експериментального та контрольного класу. Також після аналізу кожної з помилок ми зіставили дані про граматичну компетенцію учнів у відсотках.

Судячи з отриманих результатів, побачили що застосування онлайн технологій на уроках англійської мови модернізує та допомагає швидше удосконалити учням граматичну компетентність. В результаті експериментального дослідження можна зробити висновок, що застосування онлайн технологій на уроках та використання платформи YouTube відіграє важливу роль, окрім того, що воно мотивує учнів до навчання. Впровадження сучасних освітніх технологій покращує рівень англійської мови та допомагає краще опанувати навчальний матеріал.

ВИСНОВКИ

У науковій роботі ми намагались дослідити особливості підготовки і проведення онлайн уроків з англійської мови для учнів старших класів. Нами було проаналізовано низку праць українських та зарубіжних науковців щодо тлумачення поняття «мотивація», «методика», «онлайн урок», та «дистанційне навчання».

Для учнів старших класів головне відчувати та бачити свій результат на онлайн уроках з англійської мови. І от завдяки автентичним матеріалам їх результат стає більш реальним та помітним. Маємо розуміти, що для ефективного користування англійською мовою в реальних ситуаціях, не є достатнім використання на онлайн заняттях лише шкільних підручників. Так як використання тільки матеріалів типових підручників не призводить до підвищення вмотивованості учнів старших класів у вивченні англійської мови та покращення отриманих результатів. Відмітимо, що саме автентичний матеріал надає вчителю багато можливостей для того, щоб підвищити продуктивність,

рівень мотивації та реалізувати сконцентрований підхід до навчання. Ні в якому разі не критикуємо навчальні посібники, а навпаки, вважаємо їх використанням необхідним, так як їх матеріал допомагає сформувати конкретні базові знання. Якщо говорити про підвищений рівень володіння мовою, то тут обов'язковим є впровадження автентичних матеріалів. Ці матеріали можуть бути представлені у вигляді текстів, аудіо і відео, що також дає вибір для вчителів та учнів.

Тож актуальною є необхідність у використанні автентичних матеріалів задля підвищення рівня мотивації, що призведе до розвитку та вдосконалення різних мовних навичок учнів. Не забуваємо про те, що дуже важливою складовою якісного засвоєння нового матеріалу з англійської мови являється зворотний зв'язок. Дивлячись на те, що працюємо з учнями старшої школи, а цей вік вважається складним. Отже, вчителі мають постійно контролювати, заохочувати учнів у вивченні та освоєнні англійської мови.

Вище нами було наведено аргументи щодо необхідності імплементування автентичних матеріалів у процес оволодіння англійською мовою – автентичний матеріал є тим необхідним носієм змін, що дозволяє учням старшої школи опанувати саме «живу мову» та намагатися сформувати в них відповідну мовленнєву поведінку. Додаткові матеріали додають вчителю більше можливостей, щоб підвищити продуктивність, реалізувати відповідальне ставлення до навчання.

Проаналізувавши поняття мотивація та мотивація в контексті навчання в цілому та мові зокрема, стало зрозумілим, що воно відіграє ключову роль в навчанні. Саме тому, перед вчителем постає завдання підвищення рівня вмотивованості учнів. Серед ефективних засобів підвищення рівня мотивації є впровадження автентичних матеріалів у навчальне середовище, бо саме вони дають учням впевненість у своїх знаннях. Але організовуючи навчання з використанням автентичних матеріалів, вчителям слід обирати відповідної складності матеріал, що уникнути процесу демотивації.

Вчитель не обмежений в виборі контенту з автентичними матеріалами, які представлені в різних джерелах, на різних платформах. Розглянутий нами контент YouTube дозволяє реалізацію індивідуального підходу, шляхом вибору

матеріалу, який відповідає перевагам учнів, їх можливостям та віковим особливостям.

В цій роботі проаналізували необхідність використання сучасних технологій у процесі навчання та проаналізували веб ресурси, які дозволяють модернізувати уроки англійської мови та допомагають вчителям створювати цікаві й інтерактивні завдання. Завдяки можливостям персоналізації контенту в учнів старшої школи активізується прагнення вчити мову, що допомагає підвищувати рівень мотивації та продуктивності.

З цього можна зробити висновок, що застосування цифрових технологій на онлайн уроках відіграє напроцуд важливу роль, крім того, воно ще мотивує учнів до навчання. Впровадження онлайн технологій допомагає краще опанувати навчальний матеріал.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Anjomshoa, L., Sadighi, F. The importance of motivation in second language acquisition. *International Journal on Studies in English Language and Literature*. 2015. – 12 p.
2. Brown H.D. *Principles of Language Learning and Teaching*./H. D. Brown – New Jersey: Prentice Hall, 2015. – 285 p.
3. Campbell, J.P., Pritchard, R. D. Motivation Theory in industrial and organization psychology. In M. D. Dunnette and L. Hough (Eds.), Volume 1. *Theory in industrial and organization psychology*. Palo Alto, CA: Consulting Psychologists Press. Pp. 75-170.
4. Gardner, R.C., Lambert, W.E. Motivational variables in second-language acquisition. *Canadian Journal of Psychology / Revue canadienne de psychologie*. 2013. Pp. 266-272.

5. InfoScipedia URL: <https://www.igi-global.com/dictionary/digital-pedagogy-from-the-perspective-of-early-childhood-education/7681> (дата звернення: 04.04.2023)
6. Cambridge University Press 2021: електронний словник. URL: <https://dictionary.cambridge.org/ru/словарь/английский> (дата звернення: 25.02.2023)
7. Merriam-Webster's Collegiate Dictionary: електронний словник. URL: <https://www.merriam-webster.com/dictionary> (дата звернення: 18.02.2023).
8. OUP's Oxford Learner's Dictionaries website: електронний словник. URL: <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/english> (дата звернення: 16.02.2023)
9. Scrivener J. (2018) Learning Teaching: The Essential Guide to English language Teaching. 6th Edition. MacMillan, 2018, 418 p.
10. Артемова, Л.В. Педагогіка і методика вищої школи: інтерактивні технології в курсах навчальних дисциплін: навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Л.В.Артемова. – К.: Кондор, 2008. – 272 с.
11. Баркар В. І. Застосування цифрових технологій під час дистанційного навчання учнів закладів професійної освіти. URL: https://lib.iitta.gov.ua/735996/1/%D0%A1%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%8F_%D0%91%D0%B0%D1%80%D0%BA%D0%B0%D1%80_23.03.pdf (дата звернення: 16.03.2023)
12. Варшавська М. Методика використання елементів дискусії на інтерактивному уроці в школі / М.Варшавська. // Рідна школа. – 2009. – № 43. – С. 2-5.
13. Великий тлумачний словник сучасної мови. URL: <https://slovnyk.me/dict/vts> (дата звернення: 10.02.2023)
14. Використання дистанційних освітніх технологій у викладанні іноземних мов». – К. : Держ. Торг.-екон. Ун-т, 2022. – 98 с.
15. Волкова В. К. Інноваційні технології навчання від А до Я. К. : Шкільний світ, 2011. 96 с.
16. Гайдученко Ю. Як організувати дистанційне навчання учнів — покрокова інструкція. URL: [https://osvitoria.media/experience/yak-organizuvaty-dystantsijne-](https://osvitoria.media/experience/yak-organizuvaty-dystantsijne)

[navchannya-uchniv-pokrokovaya-instruktsiya/](#) (дата звернення: 08.04.2023)

17. Гладир А. І. Системи дистанційного навчання – огляд програмних платформ. URL: http://www.kdu.edu.ua/statti/Tezi/Tezi_2012/43.pdf (дата звернення: 20.05.2023)

18. Горбатюк Р. М. Формування готовності майбутніх педагогічних фахівців засобами мобільних технологій до професійної діяльності / Р. М. Горбатюк, О. І. Потапчук // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. – 2017. – Вип. 48. – С. 106–109

19. Євченко О. В. Використання аутентичних відеоматеріалів в процесі навчання іноземній мові. URL: <https://vseosvita.ua/library/vikoristanna-autenticnih-videomaterialiv-v-procesi-navcanna-inozemnij-movi-336834.html> (дата звернення: 27.02.2023)

20. Енциклопедія освіти / Акад. Пед. Наук України; головний ред. В.Г.Кремень. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.

21. Заярна І. С. Деякі аспекти використання інформаційно-комунікаційних технологій у навчанні англійської мови. Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. 2015. Вип. 4. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadped_2015_4_7 (дата звернення: 22.03.2023)

22. Коваль Т. І. Інтерактивні технології навчання іноземних мов у вищих навчальних закладах / Т.І. Коваль // Електронне наукове фахове видання / Інтерактивні інформаційні технології і засоби навчання АПН України, Ун-т менеджменту освіти АПН України; гол. Ред.: В. Ю. Биков – д. техн. н., проф. Член-кор. АПН України. – 2011. – № 6 Том 26. – 291 с.

23. Масліч С. В. Методика організації і проведення занять за дистанційною й змішаною формами навчання : електрон. курс. – Біла Церква, 2022. – 39 с.

24. Мельник В.В. Інтеракція в освітньому процесі: технологія організації / В.В. Мельник // Управління школою. – 2006. –№ 23 (133). – С. 15–35.

25. Методичні рекомендації «Створення дистанційного курсу за допомогою сервісу Google Клас». 2018. – 19 с.

26. Міністерство освіти і науки. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna->

[serednya-osvita/derzhavni-standarti](#) (дата звернення: 05.02.2023)

27. Ніколаєва С. Ю. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах. К. : Ленвіт, 2012. 328 с.

28. Побірченко Н., Коберник Г. Інтерактивне навчання в системі нових освітніх технологій // Початкова школа. – 2004. – №10. – С. 8-10.

29. Пометун О. І. Енциклопедія інтерактивного навчання. – К., 2007. – 142 с.

30. Пометун О. І., Пироженко Л. В. Інтерактивні технології навчання: Наук.-метод. посібн. / О. І. Пометун, Л. В. Пироженко. – К., Видавництво А.С.К., 2004. – 192 с.

31. Продун Т. В. Як адаптувати уроки англійської мови до умов дистанційного навчання. Методичний посібник. 2021. – 51 с.

32. Про освіту: Закон України від 5 вересня 2017 р. № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 16.06.2023)

33. Редько В. Інтерактивні технології навчання іноземної мови. Рідна школа. К. : 2011. № 8-9. С. 28-36.

34. Рябова З. В., Єльнікова Г. В. Професійне зростання педагогів в умовах цифрової освіти. Інформаційні технології і засоби навчання. 2020. Вип. 80 (6). С. 369-385.

35. Сидоренко І. М. Соціокультурна компетенція і контексті формування комунікативної культури студентів. – К., 2011. – 109 с.

36. Сиротенко Г. О. Сучасний урок: інтерактивні технології навчання / Г. О. Сиротенко. – Х., Видавнича група «Основа», 2003. – 80 с.

37. Сорока Г. І. Сучасні виховні системи та технології: навчально-методичний посібник / Г. І. Сорока. – Х., Ранок, 2002. – 128 с.

38. Федоренко Ю.П. Формування у старшокласників комунікативної компетенції в процесі вивчення іноземної мови: дис. канд. пед. наук: 13.00.09 / Ю. П. Федоренко. – Луцьк, 2005. URL: <https://reposit.nupp.edu.ua/handle/PoltNTU/9974> (дата звернення: 11.05.2023)

39. Щербаков О.В. Організація платформи дистанційного навчання за допомогою сервісів Microsoft Office 365 Education. – К., 2020. – 28 с.

